



Rovaniemi

2019



Arviointikertomus

Tarkastuslautakunta
27.5.2020 § 52



Rovaniemen kaupungin arviointikertomus 2019
Tarkastuslautakunta

Valokuvat: Rovaniemen kaupunki

Kansikuva: Jätkänkynttilän silta
Kirkko - Kirkkolampi
Aamu Marrasjoella
Ensilumi Jouttijärvellä

Paino: Grano Oy, Rovaniemi 2019

www.rovaniemi.fi

Sisällys	
Johdanto	3
1. Johtopäätökset ja kehittämissuositukset	4
2. Havainnot aiemman arviointikertomuksen perusteella	6
2.1. Kaupunginhallitus lupasi toimenpiteitä ja kertoi myös aikatauluista	6
2.2. Talouden tervehdyttäminen viipyy	7
2.3. Talousarvion ja tilinpäätöksen vertailtavuus on parantunut	8
2.4. Hyvän hallinnon turvaamiseksi tarvitaan koulutusta	8
3. Suunnittelun merkitykseen on kiinnitettävä huomiota	9
3.1. Suunnittelu turvaa asukkaiden hyvinvointia ja alueen elinvoimaa	9
3.2. Rovaniemen kaupunkistrategia ei kerro valtuuston tahtoa	9
3.3. Kaupunkistrategiaa toteutetaan ohjelmilla, jotka tulee päivittää	10
3.4. Vuoden 2019 uudistuksiin lähdettiin ilman suunnitelmaa	10
4. Toiminnalliset tavoitteet	13
4.1. Tavoitteiden perustana on kaupunkistrategia	13
4.2. Näkyvätkö strategiset tavoitteet toiminnassa	13
4.2.1. Palvelut järjestetään sujuvasti ja asukaslähtöisesti	13
4.2.2. Henkilöstön määrä ja osaaminen vastaavat muuttuviin tarpeisiin	16
4.2.3. Viestitään oikea-aikaisesti, avoimesti, monikanavaisesti ja asukaslähtöisesti	17
4.2.4. Rovaniemen kylien elinvoimaisuutta edistetään niiden vahvuuksia hyödyntäen	19
4.3. Toiminnalliset tavoitteet konserniyhteisöille	21
4.3.1. Omistajaohjauksella ja konsernivalvonnalla on vahva merkitys	21
4.3.2. Konserniyhtiöiden tavoitteissa huomioitava myös yhtiöjärjestysmääräykset	21
4.3.3. Muiden kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnan arviointi	23
4.3.4. Kaupunkikonserniin kuuluvien kuntayhtymien toiminnan arviointi	24
5. Taloudellisia tavoitteita koskeva arviointi	25
5.1. Konsernitason talouden arviointia	25
5.1.1. Velkaantumisen hidastuminen ei enää tavoitteena	25
5.1.2. Konsernin taloudellisesta asemasta käsitys valtuustolle vasta jälkikäteen	25
5.1.3. Konsernin velkamäärä maltillinen, mutta velkaantumisen nopeus huolena	26
5.2. Peruskaupungin talouden arviointia	27
5.2.1. Taloussuunnitelma ei saa perustua keksittyihin lukuihin	27
5.2.2. Koko kaupungin tuloksen toteutuminen	28
5.3. Kolmannes budjetoiduista investoinneista jäi toteutumatta	29
6. Tuloksellisuus ja tarkoituksenmukaisuus	30
6.1. Sote-uudistukseen valmistautumiseen tarvitaan aktiivisempi ote	30
6.2. Hyvinvointi ja terveys kaikkien toimielinten asia	31
6.3. Työllisyydenhoito ymmärrettävä laajana kokonaisuutena	32
6.4. Vaikuttajatoimielimille tulee turvata osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuus	34
Allekirjoitukset	35

Johdanto

Tarkastuslautakunta on arvioinut, ovatko kaupunginvaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet Rovaniemen kaupungissa ja kaupunkikonsernissa. Valtuusto on asettanut pitkän aikavälin tavoitteet kaupunkistrategiassa. Lyhyemmän ajan tavoitteet valtuusto on hyväksynyt talousarviossa sekä taloussuunnitelmassa. Tarkastuslautakunta on kuntalain velvoittamana arvioinut myös toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Arvioinnissa keskeinen kohde on kaupunginhallitus. Kaupunginhallituksen tulee johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta valtuuston asettamiin tavoitteisiin pääsemiseksi. Kaupunginhallitus vastaa myös kaupungin omistuksista, sillä yhdessä johtavien viranhaltijoiden kanssa se muodostaa kaupunkiomistajan ääntä ja valtaa käyttävän konsernijohdon.

Tarkastuslautakunta on arviointinsa tueksi seurannut kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksentekoa. Tarkastuslautakunta kuullut kokouksissa eri toimialojen viranhaltijoita ja asiantuntijoita sekä konserniyhtiöiden johtoa. Kaupunginhallituksen osalta seuranta on ulottunut myös salassa pidettäviin päätöksiin.

Lautakunta seurasi omistajaohjauksen piirissä olevia kaupunkikonserniin kuuluvia yhtiöitä sekä muita yhteisöjä. Kaupungin toimintaa on arvioitu laajana sisällyttäen siihen kuntalain 6 § mukaisesti myös sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan kaupungin toiminnan.

Arvioinnin johtopäätökset ja kehittämissuhteet on nostettu kertomuksen alkuun (luku 1). Varsinainen kertomusteksti alkaa palaamalla aiemman vuoden kertomuksen havaintoihin (luku 2). Seuraavassa luvussa (luku 3) tarkastuslautakunta korostaa pitkäjänteisen suunnittelun merkitystä. Vuoden 2019 arviointi alkaa toiminnallisten tavoitteiden arvioinnista (luku 4). Sen jälkeen on havaintoja taloudesta (luku 5). Arvioinnissa nostetaan tarkasteluun myös tuloksellisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen liittyviä teemoja (luku 6).

Tarkastuslautakunnan jäsenet sekä henkilökohtaiset varajäsenet vuonna 2019 olivat puheenjohtaja Jaakko Huttunen (henkilökohtainen varajäsen Vesa Puuronen), varapuheenjohtaja Mari Jolanki (Marjatta Koivuranta), Sanna Luoma (Rosa Vetri), Petri Keihäskoski (Heikki Poranen), Eemeli Kajula (Antti Väänänen), Matti Pöykkö (Pekka Mäkelä) sekä Anna Suomalainen (Emma Kähkönen). Kaupunginvaltuuston myönnettyä 17.6.2019 Sanna Luomalle eron jäsenyydestä hänen tilalleen valittiin Sisko Koskiniemi. Kaupunginvaltuuston myönnettyä 21.10.2019 Emma Kähköselle eron varajäsenyydestä hänen tilalleen valittiin Sari Hänninen.

Lautakunnan esittelijänä toimi tarkastuspäällikkö Jari Kotimäki. Valmistelijana ja kokousten sihteerinä toimi kaupunkitarkastaja Rauni Jokelainen 4.10. saakka. Tarkastuslautakunnan sihteerinä ajalla 5.10 - 31.12 toimi Juuso Kataja. Tarkastuslautakunta kokoontui 12 kertaa vuoden 2019 aikana.

1. Johtopäätökset ja kehittämisehdotukset

1. Suunnitelmallisuus lähtökohdaksi toiminnassa ja taloudenhoidossa

Kaupunginvaltuuston 11.12.2017 hyväksymä kaupunkistrategia ei ole sille kuntalaissa tarkoitetulla tavalla valtuuston keskeisin asiakirja talouden ja toiminnan pitkäjänteisessä johtamisessa. Strategian ohjausvoima on heikko. Strateginen tahto ei välity johdonmukaisesti talousarvion tavoitteiksi, eikä siten näy kaupungin eri toimielinten toiminnassa ja taloudessa.

Strategisen suunnittelun henkilöstömäärä on vähäinen. Suunnitteluasiantuntijuuden huomiointi osana päätöksentekoa ei ole ollut riittävää. Strategiaa toteuttavien ohjelmien päivitys on jäänyt suorittamatta.

Myös talouden suunnittelu on lyhytjänteistä. Talousarvio on toistuvasti laadittu katteettomien odotusten varaan. Kaupunginhallitus on esittänyt valtuustolle ilman todellisia laskelmia, että talousarviovuoden alijäämä tullaan kattamaan tulevien suunnitelmavuosien aikana.

Tarkastuslautakunta esittää

- että valtuusto edellyttää kaupunginhallitukselta yksilöidyt toimenpiteet ja aikataulun toiminnan ja talouden suunnitelmallisuuden puutteiden korjaamiselle

2. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus edellyttää kaupungilta aktiivisuutta

Valtakunnallisen sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu keskeytyi keväällä 2019. Nykyinen hallitus kuitenkin jatkaa valmistelua aiempien selvitysten pohjalta. Toteutuessaan uudistus on kunnan toimialalla suurin muutos vuosikymmeniin. Uudistus määrittää miten asukkaiden hyvinvointi järjestetään ja palvelut tuotetaan sekä miten alueen elinvoima turvataan tulevaisuudessa.

Uudistus tulee nähdä kaupungille mahdollisuutena. Se edellyttää aktiivisuutta sekä maakunnallisella että valtakunnallisella tasolla. Kaupungin tulee määrittää keskeiset tavoitteet ja huomioida ne edunvalvonnassa. Eri toimielinten vastuu- ja tehtävänjakoa tulee selkeyttää. Valmisteluun tulee osoittaa riittävät ja asiantuntijuuden varmistavat voimavarat.

Tarkastuslautakunta esittää

- että valtuusto edellyttää kaupunginhallitukselta aktiivisuutta sote- ja maakuntauudistuksen valmistelussa. Kaupungin on syytä määrittää keskeiset tavoitteet uudistukselle.

3. Onko omistaja-asioiden hajautus osoittautunut toimivaksi järjestelyksi

Joulukuussa 2019 hyväksytyssä hallintosäännössä omistajatehtäviä hajautettiin määräten niitä kaupunginhallituksen ohella nimitysjaostolle, perusturva- ja elinvoimalautakunnille sekä johtaville viranhaltijoille. Vallan ja vastuun hajautus tarkoitti omistajatiedon hajautusta ja toi kehittämistarpeita riskienhallinnan järjestämiseksi. Kaupunginhallitus ei tuonut julki miten omistusten kokonaishallinta tullaan varmistamaan ja päätöksentekoa edeltävä valmistelu resursoimaan.

Kuntayhtymät ovat merkittävä osa kaupungin omistusta. Kuntayhtymille asetettavien omistajatavoitteiden tulee perustua kaupunginvaltuuston hyväksymään kaupunkistrategiaan.

Tarkastuslautakunta esittää

- että valtuusto pyytää kaupunginhallitukselta selvityksen omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan järjestelyistä huomioiden myös kuntakonserniin kuuluvat kuntayhtymät.

4. Hyvän hallinnon turvaamiseksi tarvitaan koulutusta

Pöytäkirjat kertovat monitulkintaisista esittelyteksteistä ja päätösesityksistä sekä yllätyksellisistä päätöksistä erityisesti kaupunginhallituksen toiminnassa. Valmistelu ei toteudu vakioidusti, eikä pöytäkirjasta voi todentaa, ovatko viranhaltijat ennalta selvittäneet esimerkiksi päätöksen juridisia ja taloudellisia vaikutuksia.

Roolijako poliittisen päätöksenteon sekä virkavastuun esittelyn ja valmistelun välillä ei ole selkeä. Laajakantoisia ja periaatteellisesti merkittäviä asioita on päätetty pohjaesityksestä poiketen valmisteluun palauttamatta. Hyvään hallintoon sisältyvät päätöksenteon ennustettavuus sekä osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuus eivät toteudu.

Tarkastuslautakunta esittää

- että valtuusto edellyttää koulutuksen järjestämistä hyvän hallinnon varmistamiseksi sekä viranhaltijoille, että luottamushenkilöille. Koulutuksen merkitys korostuu vuonna 2021, kun uudet valtuutetut aloittavat toimikautensa.

5. Keskustelu kaupunginhallituksen toimintakyvystä on aiheellinen

Kaupunginhallituksen tuli valmistella helmikuun 2019 valtuustoon talouden ja toiminnan uudistamisohjelma talouden tasapainottamiseksi suunnitelmakauden 2019 - 2021 aikana. 50 milj. euron tasapainotustarve tiedettiin riittämättömäksi, mikäli toimenpiteet eivät käynnisty jo 2019.

Kaupunginhallitus ei toiminut talousarviossa lausutun tahdon mukaisesti. Valtuustolle helmikuussa esitetty ohjelma oli vielä idea-asteella. Kaupunginhallitus ei esittänyt valtuustolle talousarviomuutoksia varmistaakseen kertomiensa säästötoimien toteutumisen jo vuonna 2019.

Kaupunginhallitus lähti uudistuksiin suunnittelematta. Hyvään hallintoon kuuluva laaja virkavalmistelu sivuutettiin. Valmistelussa korostui kaupunginhallituksen itsensä, sekä ulkopuolisen konsultin näkemykset. Etusijalle kaupunginhallitus asetti organisaatiouudistukseksi nimeämänsä toimielinuudistuksen. Laskelmia taloudellisesta vaikuttavuudesta ei esitetty.

Uusi hallintosääntö tuli voimaan 1.1.2020 ristiriitaisena aiemmin hyväksytyyn 2020 talousarvioon nähden. Varainkäytön valtuutuksista päätettiin 20.1.2020, mutta kuntalain 110 § edellyttämät talousarviomuutokset jätettiin myöhemmän päätöksenteon varaan.

Tarkastuslautakunta esittää

- että kaupunginvaltuusto käy keskustelun kaupunginhallituksen kyvystä johtaa kaupungin toimintaa, taloutta ja hallintoa.

2. Havainnot aiemman arviointikertomuksen perusteella

2.1. Kaupunginhallitus lupasi toimenpiteitä ja kertoi myös aikatauluista

Kaupunginvaltuusto edellytti kaupunginhallitukselta selvityksiä toimenpiteistä, joihin se aikoo ryhtyä vuoden 2018 arviointikertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja kehittämisehdotusten perusteella.

Kaupunginvaltuusto käsitteli kaupunginhallituksen vastaukset lokakuussa 2019. Arviointikertomuksen johtopäätöksiin ja kehittämisehdotuksiin oli perehdytty laajasti ja parannustoimiin oli jo ryhdytty. Kaupunginhallitus oli esimerkiksi hyväksynyt Hyvän hallintotavan ohjeen (Corporate Governance) omistajuuden haltuunottamiseksi. Yhtiöitä kaupunki ohjaa ennakkolisilla kannanotoilla, jotka tallennetaan sähköiseen järjestelmään ja voidaan tarvittaessa myös jälkikäteen todentaa.

Kaupunginhallitus kertoi myös toimien aikatauluista. Yhden kansalaisopiston malliin siirrytään 2020 alusta. Keväällä 2020 päivitetään kaupunkistrategia, hankintaohje, henkilöstöohjelma, omistajapoliittiset linjaukset sekä konserniohje. Kansalaisopistoratkaisu toteutui, kuten valtuustolle kerrottiin. Muut toimet olivat toteutumatta vielä toukokuussa 2020.

Miksi strategiset kannanotot eri asiakirjoissa?

Vaille vastausta jäi, miksi kaupunginhallitus haluaa esittää strategisia kannanottoja eri asiakirjoissa. Kuntalaki korostaa suunnittelun hallittavuutta yhden asiakirjan, eli kaupunkistrategian avulla. Tietyt seikat, kuten omistajapolitiikka, henkilöstöpolitiikka, elinympäristön ja elinvoiman kehittäminen tulee ottaa huomioon kuntastrategiassa (Kuntalaki 37 §).

Entä toimien taloudellinen vaikuttavuus?

Vastauksessa valtuustolle kaupunginhallitus ei kertonut toimiensa taloudellisesta vaikuttavuudesta. Ainoa talouden tervehdyttämisestä kertova luku oli YT-menettelyillä tavoiteltu 2,64 milj. euron säästö, jonka säästön toteutumisesta ei ole sittemmin esitetty laskelmia. Aalto-kiinteistöjen hankintaa kaupunginhallitus kuvasi laajasti todeten sen olleen "ennenkaikkea sijoitusinvestointi". Sijoitusinvestoinnin tuotto-odotuksista kaupunginhallituksen vastaus ei kuitenkaan kertonut.

Arviointikertomuksen 2018 havainto	KH:n vastaus ja aikataulu valtuustolle
1. Talouden tervehdyttäminen viipyy huolestuttavasti	TTU: -Organisaatiouudistus 01/2020 -YT-neuvottelut, vaikutukset 2020 -Toimialojen esityksen toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi 08/2019 mennessä -Talousarviomuutos 09/2019 -Yhden kansalaisopiston malli 09/2019 -Erikoissairaanhoidon kustannusten hillintä (?)
2. Täytäntöönpanoon ripeyttä ja omistamiseen tahtoa	-Toiminnan uudelleen organisointi 01/2020 -Hallintosäännön uudistaminen 01/2020 -KH aikoo jatkossa keskittyä kokouksissa tehtäviin muutostyökirjauksiin sekä toimenpiteiden vastuutukseen ja aikatauluun -Kaupunkikonsernin laatu- ja toimintajärjestelmätön käynnistäminen
3. Tytäryhtiöiden taloudellisen aseman seuranta uudistettava	-Organisaatiouudistus 01/2020 -Konsernijaosto lakkautetaan -> KH:n vastuulle omistajaohjaus -Omistajapoliittisten linjausten päivitys 2020
4. Talousarvion ja tilinpäätöksen vertailtavuutta kehitettävä	-Vertailtavuutta kehitetään
5. Henkilöstöpolitiikka huomioitava kaupunkistrategiassa	-Strategiset tavoitteet määritelty kaupunkistrategiassa -Henkilöstöohjelma syksyn 2019 aikana
6. Konsernivalvontaan ja omistajaohjaukseen liittyvät kannanotot on laadittava kirjallisena	-Corporate Governance hyväksyttiin 03/2019 -KH:n iltakouluasiat CaseM:iin erikseen
7. Kaupunginvaltuustolle annettava selvitys Aalto-kiinteistöjen hankinnasta	-KH antoi selvityksen Aalto-kiinteistöjen hankinnasta
8. Palveluverkko on terminä epätarkka ja tulkinnanvarainen	-Hallintosäännön uudistamisen yhteydessä termiä täsmennetään 01/2020

Kuva 1. Kaupunginhallituksen vastaus vuoden 2018 arviointikertomukseen

2.2. Talouden tervehtyttäminen viipyy

Vuoden 2018 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kantoi huolta talouden tervehtyttämisestä. Vaikka monet ulkoiset tekijät selittävät talouden epätasapainoa, oleellista oli, että kaupunginhallitus ei ollut sopeuttanut menoja vastaamaan tuloja.

Hyväksyessään talousarvion vuodelle 2019 valtuusto edellytti korjausta synkistyvään talouteen. Jo helmikuussa valtuustolle tuli esittää talouden ja toiminnan uudistamisohjelma, jolla talous tasapainottuu kolmen vuoden kuluessa, eli suunnitelmakauden 2019-2021 aikana. Ohjelman tuli sisältää tarvittavat esitykset rakenteellisista muutoksista sekä talouden tasapainottavista toimenpiteistä.

Talouden tasapainotuksen laskettiin vaativan 50,3 milj. euron tehostamista, eli 17 milj. euroa vuosittain. Kuten valtuustolle kerrottiin, tasapainotuksen tarve kasvaa entisestään, mikäli toimet eivät käynnisty jo vuonna 2019. Yksin verojen korotuksella ei vajetta katettaisi muutoin, kuin nostamalla tulovero vuodesta 2020 lähtien yli 23 %:n tasoon eli likimain korkeimmaksi koko Suomessa.

Lokakuussa 2019 kaupunginhallitus antoi valtuustolle selvityksen talouden tervehtyttämisestä. Kaupunginhallitus kertoi ryhtyneensä toimiin ”niin nopealla aikataululla, kuin käytännössä on ollut mahdollista”. Tarkastuslautakunta ei voi yhtyä käsitykseen. Vuoden 2019 aikana talous synkistyi entisestään.

Uudistamisohjelma oli helmikuussa vielä idea-asteella

Kaupunginhallituksen valtuustolle 18.2.2019 esittämä uudistamisohjelma oli vielä idea-asteella. Se kertoi mitä voitaisiin tehdä. Ohjelma tarkoittaisi mm. johtamisjärjestelmän ja henkilöstöorganisaation virtaviivaistamista, menojen jäädytyksiä, ostopalveluselvitystä, investointitason laskemista, erikoissairaanhoidokulujen rajaamista, arvokeskusteluja jne. Pohjana kaikelle olisi hyvä suunnittelu.

Kaupunginhallitus esitti valtuustolle talousasiantuntijansa laatimat laskelmat 50 milj. euron tasapainotustoimista. Mutta kaupunginhallitus ei kuitenkaan esittänyt valtuustolle muutosta 2019 talousarvioon varmistukseksi toimenpiteiden käynnistymisen. Muu teksti kaupunginhallituksen aikeista sai päähuomion. Käsittely puuroutui. Muutokset kokouksessa sekoittivat asiaa entisestään.

Mikäli kaupunginhallitus olisi toiminut valtuuston tahdon mukaan, se olisi tuonut helmikuun valtuustolle kokonaissuunnitelman talouden tasapainotuksesta kertoen siinä eri säästö-/tehostamistoimet aikatauluineen ja alustavine talousvaikutuksineen.

Mikäli kaupunginhallitus olisi halunnut varmistaa asiantuntijalaskelman mukaisten taloutta tasapainottavien toimenpiteiden välittömän käynnistymisen, olisi se edellyttänyt kaupunginhallitukselta kuntalain 110 § mukaista muutosesitystä vuoden 2019 talousarvioon. Näin ei tapahtunut. Ja 50 milj. euron tasapainotus jäi ns. tyhjän päälle vaille tahtoa ja johtoa.

Talouden tasapainottaminen:
-Laaditaan toimenpidesuunnitelman talouden tasapainottamiseksi

TTU-ohjelma:
-Vuosien 2019-2021 säästötavoite on 50 milj. €
-Säästötavoite koskee vuosia 19-21, jos aikaa pidennetään ilman toimia, säästötavoite kasvaa

YT-neuvottelut:
-Esillä kaksi vaihtoehtoa mitä vuotta säästötavoitteet koskevat:
A) TA vuotta 2019 → Lisätalousarvio vuodelle 2019
B) TA vuotta 2020 → ei lisätalousarviota vuodelle 2019
-Valittiin vaihtoehto B, ei kuitenkaan laadittu uusia laskelmia säästötavoitteesta

Kuva 2. TTU-ohjelman laskelmia ei huomioitu YT-neuvotteluissa

2.3. Talousarvion ja tilinpäätöksen vertailtavuus on parantunut

Tarkastuslautakunta totesi, että tuloslaskelmasta esitettiin tilinpäätöksessä kaksi erilaista versiota. Toisessa versiossa laskelmaan sisältyi ns. sisäisiä liiketapahtumia eli liiketapahtumia kaupungin tilaliikelaitoksen ja kaupungin eri toimielimien välillä. Toisaalla tilinpäätöksessä sisäiset liiketapahtumat oli eliminoitu.

Esitystapa ei ole ollut virheellinen, mutta se aiheutti päättäjille hämmennystä. Se vaikeutti kaupungin talouden kehittymisen arviointia. Arviointikertomuksesta valtuustolle antamassaan vastauksessa kaupunginhallitus ilmoitti toteuttavansa esitystavan muutokset jo vuoden 2019 lisätalousarviossa. Asia tullaan huomioimaan myös vuoden 2019 tilinpäätöksessä. Tuloslaskelma tullaan esittämään yhteismitallisena ja vertailukelpoisena sekä talousarviossa että tilinpäätöksessä.

2.4. Hyvän hallinnon turvaamiseksi tarvitaan koulutusta

Tarkastuslautakunta esitti kriittisiä havaintoja valmistelusta ja päätöksenteosta. Tehtäväjako poliittisen päätöksenteon sekä virkavastuisen valmistelun ja esittelyn välillä ei ollut selkeä. Hyvän hallinnon toteutumisessa nähtiin puutteita.

Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, taloutta ja hallintoa. Kunnanhallituksen puheenjohtaja vastaa luottamushenkilönä poliittisesta yhteistyöstä. Puheenjohtajuus ei ole virkasuhde tai työsuhde palkallisuudesta tai päätoimisuudesta huolimatta.

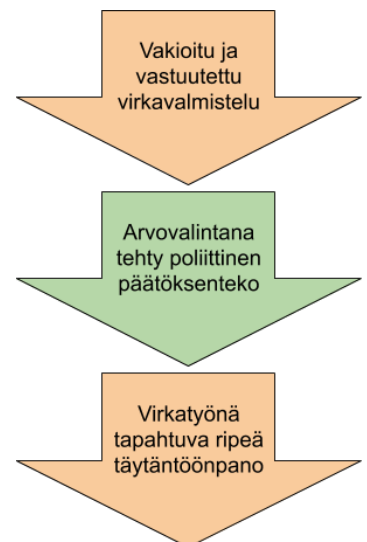
Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisuudessa taloudenhoitoa, hallintoa, henkilöstöä sekä muuta operatiivista toimintaa. Kunnanjohtaja vastaa päätösasioiden valmistelusta kunnanhallitukselle.

Arviointikertomuksessa esitettiin huolestuttavia havaintoja. "Kun päätösesityksistä puuttuu velvoittavuus, täsmällisyys ja toimien aikataulu, ei täytäntöönpano käynnisty riipeästi. Kaupunginhallitus teki päätöksiä ns. pöydältä täydentäen niitä "kokouksen kuluessa tulkinnanvaraisin ja ennalta varmentamalla jäänein ilmaisin".

Monitulkintaisia esittelytekstejä ja päätösesityksiä

Edelleen 2019 kaupunginhallitukseen ja valtuustolle asti on tuotu monitulkintaisia esittelytekstejä ja päätösesityksiä. Muutoksia on tehty valmisteluun palauttamatta kokouksessa. Roolit eivät ole selkeät. Sivussa julkisuudelta valmisteltu hallintosääntö tuotiin päätettäväksi keskeneräisenä ja talousarvioon nähden ristiriitaisena. Merkittävää henkilöstöasiasia, eli YT-menettelyjä käsiteltiin normaalin virkaesittelyn sijasta kaupunginhallituksen puheenjohtajan selostuksen pohjalta.

Hyvän hallinnon turvaamiseksi tarvitaan koulutusta päättäjille sekä esittelystä ja valmistelusta vastaaville viranhaltijoille. Valmistelun tulee toteutua vakioidusti ja valmistelijatieto on tuotava julki. Päätösesitykset tulee laatia riidattoman selväksi ja toimenpiteet käynnistäviksi. Koulutuksella tulee selkeyttää rooleja poliittisen päätöksenteon sekä virkavastuisen esittelyn ja valmistelun välillä.



Kuva 3. Päätöksenteko tapahtuu virkavalmistelun ja poliittisen päätöksenteon yhteistyönä

3. Suunnittelun merkitykseen on kiinnitettävä huomiota

3.1. Suunnittelu turvaa asukkaiden hyvinvointia ja alueen elinvoimaa

Lakisääteisestä kuntasuunnittelusta luovuttiin 1990-luvulla. Riittävänä pidettiin että valtuusto päättää talousarviosta ja sen yhteydessä taloussuunnitelmasta. Kokonaisvaltaisen ja pitkäjänteisen suunnittelun tärkeys tiedostettiin vuoden 2015 kuntalakiuudistuksessa. Kuntastrategia määrättiin pakolliseksi

Kunta on yhä 2000-luvulla kunta, mutta yhä enemmän omistusten, määräysvallan ja sopimusten kautta järjestetty vaikeasti johdettava kuntakonserni. Jos "iso tahto" ja suunta puuttuu, johtamisesta ja talouden hallinnasta tulee mahdoton tehtävä. Suunnittelu turvaa asukkaiden hyvinvointia ja alueen elinvoimaa.

Kuntastrategiassa valtuusto hyväksyy toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteet. Laissa yksilöidään asiakokonaisuudet, jotka tulee strategiasta päätettäessä huomioida. Strategian tulee näkyä myös arjessa. Strategiset tavoitteet on otettava huomioon talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa. Toimialat ja viranhaltijat toteuttavat osaltaan strategista tahtoa.



Kuva 4. Kuntasuunnittelu konkretisoituu talousarvion kautta toiminnaksi

3.2. Rovaniemen kaupunkistrategia ei kerro valtuuston tahtoa

Kuntastrategian tulee antaa suuntaa toimielimille ja viranhaltijoille sekä kaupunkikonserniin kuuluville yhteisöille. On epäkohta että kaupunginvaltuuston 11.12.2017 hyväksymä kaupunkistrategia ei selkeästi kerro valtuuston tahtoa.

Kaupunkistrategian valmistelu oli osallistavaa. Päätäjien ohella myös asukkaita kuultiin ja mm. yrittäjiltä ja nuorilta kysyttiin näkemyksiä. Kaupunkistrategia laveni yhdessä sen liitteiden kanssa 18 sivuiseksi asiakirjavihkoksi. Välttämättömän karsinnan, valintojen ja ilmaisujen selkeyttämisen sijaan kaupunginhallitus vei koko aineiston valtuuston päätettäväksi.

Kaupunkistrategian ohjausvoima on heikko. Strategia ei tunnista erottelua palvelujen järjestämisen ja tuottamisen välillä. Ilmaisut palveluverkosta ovat utuisia. Strategiaan vedoten voidaan vaatia niin suojelukiinteistön purkamista kuin sen säilyttämistä. Kaupunginhallitus on valtuustolta ohjausta pyytämättä päättänyt kaupungintalon tulevasta omistajasta ja myöskin perunut päätöksensä.

Kaupunginvaltuuston eri poliittiset ryhmät allekirjoittivat ns. valtuustosopimuksen. Sopimukseen on sittemmin vedottu kuin se olisi valtuuston tahto. Todellisuudessa kaupunginvaltuusto ei ole edes käsitellyt sopimusta. Poliittiset julistukset eivät voi mennä yli kuntastrategian.

3.3. Kaupunkistrategiaa toteutetaan ohjelmilla, jotka tulee päivittää

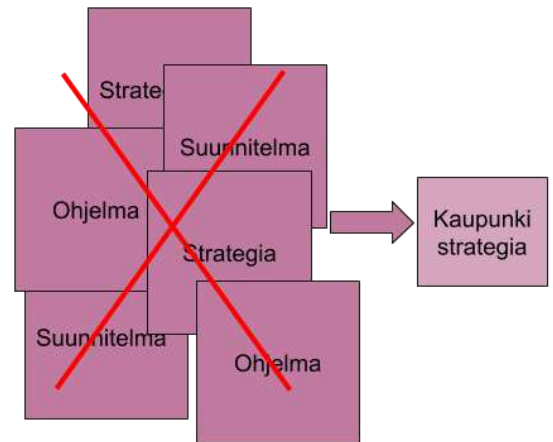
Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä 11.12.2017 kaupunkistrategian ei muille strategisille kannanotoille ole enää perusteita. Kaupunginhallituksen tuli päivittää strategiaa toteuttavat ohjelmat sekä huolehtia riittävästä suunnittelun voimavaroista

Kaupunkistrategia on kuntasuunnittelun keskeisin asiakirja. Ohjelmat ja muut muut linjaukset ja ovat osa strategian toimeenpanoa. Strategiasta päättäessään valtuusto edellytti että ohjelmat tarkistetaan ja päivitetään.

Kaupunginhallitus ei ole johtanut päivitystä valtuuston tahdon mukaan. Vuonna 2019 kaupungilla oli yhä 30 erillistä asiakirjaa kertaan strategioista, ohjelmista ja linjauksista. Päivitystarve oli esillä kaupungin johtoryhmässä jo 2018, mutta käsittely jäi tuloksettomaksi.

Se miten johtamisesta vastaava kaupunginhallitus on arvioinut kaupunkistrategiaa ja sille alisteisten ohjelmien keskinäistä synkronointia ei ole todennettavissa. Tiedossa ei ole miten kaupunginhallitus on arvioinut strategisen suunnittelun henkilöstöresursseja. Kehitysjohtajan viran lakkauttaminen 31.12. tarkoitti strategisen suunnittelun henkilöresurssin supistumista minimiin.

Suunnittelun nykytilanne on heikko. Se heijastuu virkatyöhön ja näkyy poliittisen päätöksenteon horjuvuutena. Valtuusto torjui nelostien ylittävän sillan rakentamisen, vaikka se on osa liikennejärjestelmää ja merkittävä myös maankäyttötulojen hankkimiseksi. Valtuusto torjui uimahallihankkeen, jota varten jo tehtiin mittavat suunnitelmat ja toteutettiin infran rakentamista. Päätöksiä on selitetty mm. taloudellisilla ja kulttuurisilla syillä, mutta taustasyynä voi nähdä epäluottamuksen pitkäjänteiseen kaupunkisuunnitteluun.



Kuva 5. Kaupunkistrategia kokoo strategiset kannanotot kokonaisuudeksi

3.4. Vuoden 2019 uudistuksiin lähdettiin ilman suunnitelmaa

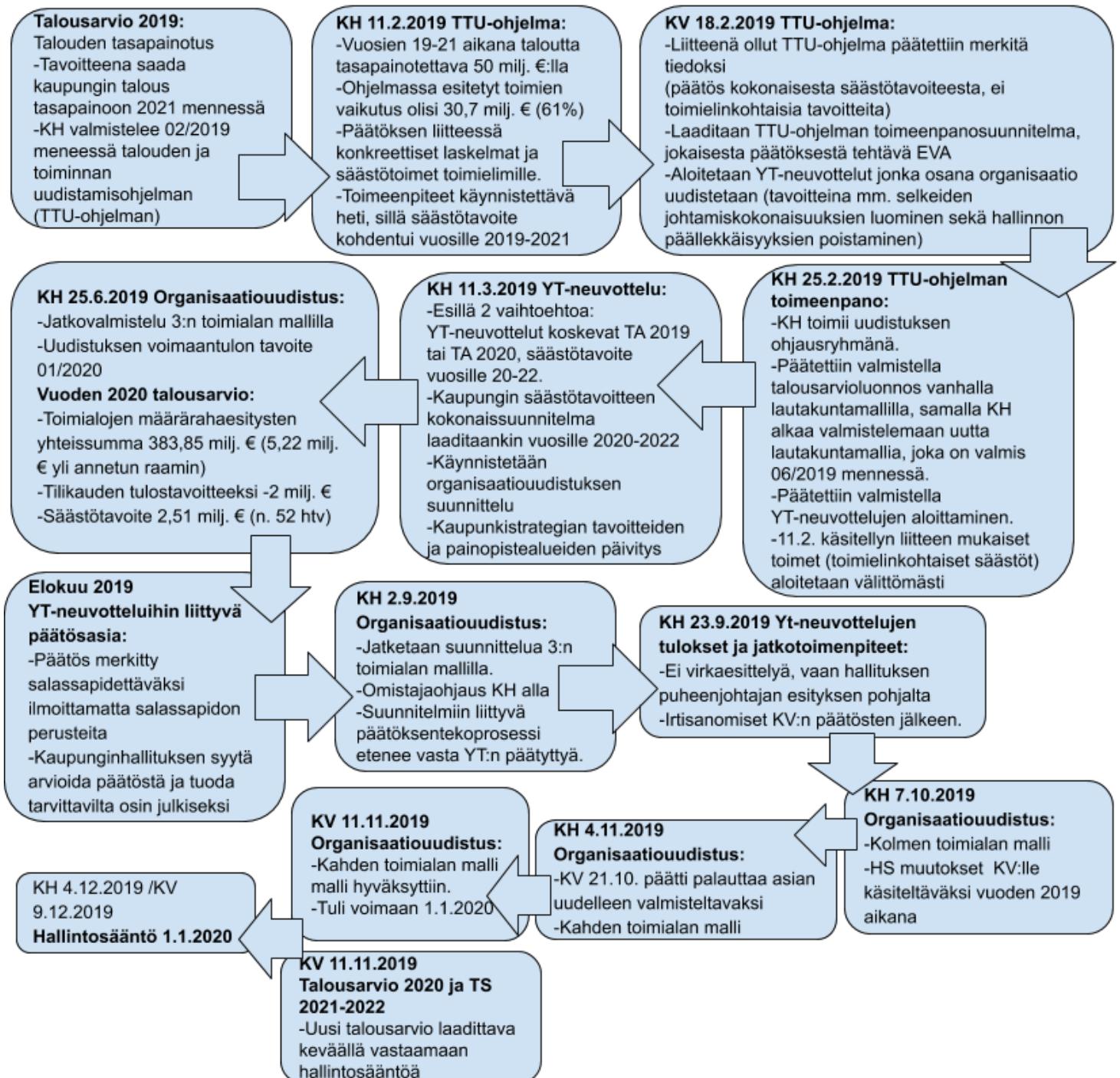
Valtuusto edellytti, että kaupunginhallitus tuo sille helmikuussa 2019 talouden ja toiminnan uudistamisohjelman. Ohjelmaan sisältyvillä rakenteellisilla muutoksilla ja toimenpiteillä talous tuli saada tasapainoon suunnitelmakauden 2019 - 2021 aikana.

Valtuustolla oli perusteet odottaa, että kaupunginhallitus kertoo valtuustolle esiteltävässä suunnitelmassa paitsi eri toimenpiteet, myös aikataulun sekä laskelmat kunkin taloutta tasapainottavan toimenpiteen osalta. Valtuustolle 18.2.2019 esitelty uudistusohjelma oli kuitenkin vielä idea-asteella.

Kaupunginhallituksen esitykseen sisältyi konsernitalouden laatima laskelma eri toimenpiteistä, joilla oli mahdollista saada koottua kolmessa vuodessa tasapainotuksen edellyttämä 50 milj. euroa. Kaupunginhallitus ei sitoutunut esittämäänsä suunnitelmaan. Kaupunginhallitus ei esittänyt valtuustolle muutosta talousarvioon varmistaakseen säästöjen välittömän käynnistymisen.

Muu kaupunginhallituksen säästöideoista kertova selvitys sai valtuustossa päähuomion. Kaupunginhallituksen mukaan uudistuksille tulitisiin laatimaan erillinen toimeenpanosuunnitelma. Ja kunkin uudistuksia toteuttavan päätöksen osalta tehdään EVA eli ennakkovaikutusten arviointi.

Kaupunginhallitus ei laatinut suunnitelmia. Silti se jo 25.2. päätti aloittaa henkilöstövähennyksiin tähtäävien YT-neuvottelujen valmistelun. Suunnitelmallisuuden sijaan kaupunginhallituksen toiminta korosti impulsiivista toimijuutta ja valmistelijarooliin itse asettumista. Suunnittelu, virkavastuulla toteutuvan asiantuntijavalmistelun johtaminen ja säästötoimien täytäntöönpano jäivät sivuun. Myöhemmät sekavana näyttäytyvät vaiheet vahvistavat käsitystä.



Kuva 6. TTU-ohjelman punainen lanka hukkuu vuoden 2019 aikana

Valtuusto ei edellyttänyt organisaatiouudistusta

Sitten helmikuun kaupunginhallitus ei peilannut uudistuksia olennaisimpaan, eli valtuustolta saamaansa toimeksiantoon talouden tasapainottamiseksi vuoden 2021 loppuun mennessä. Myös talousarviossa (s. 38-39) edellytetty kuusikohtainen selvitystyö jäi taka-alalle.

Talouden tasapainotuksen tiedettiin tarkoittavan tarvittaessa rakenteellisia muutoksia. Valtuusto ei nimenomaisesti edellyttänyt organisaatiouudistusta ja uutta toimielinjakoa ainakaan, jos uudistuksen taloutta tasapainottava vaikutus jäisi arvailujen varaan. Silti kaupunginhallituksen toimissa painopiste siirtyi helmikuun jälkeen talouden tasapainotuksen ja johtamisen sijaan toimielinjakoon ja muihin kaupunginhallituksen etusijalle nostamiin asioihin. Käsittelyyn tulivat mm. hallintosääntöuudistus ja yhteistoimintamenettelyt.

Kaupunginhallituksen toimet kertovat suunnitelmallisuuden puutteesta

Jos kaupunginhallitus olisi lähtenyt uudistuksiin suunnitelmallisesti ja talousarviossa hyväksytyä valtuuston tahtoa kunnioittaen, vuosille 2019-2021 kohdistuvaa talouden tasapainoitusvaatimusta ei olisi missään vaiheessa sivuutettu.

Mikäli kaupunginhallitus piti organisaatiouudistukseksi nimeämäänsä uutta toimielinjakoa välttämättömänä osana talouden tasapainoitusta, olisi se tullut esittää taloudellisten laskelmien kanssa "esikysymyksenä" valtuuston ratkaistavaksi. Valmistelu olisi hyvän hallinnon mukaisesti perustunut konsulttivetoisuuden sijaan virkavalmisteluun. Kaupunginhallituksen rooli olisi ollut päättää uudistuksen tavoitteista ja suuntaviivoista ja muista poliittiseen arvonalintaan liittyvistä asioista. Sen olisi tullut johtaa asettumatta itse uudistusten valmistelijarooliin.

Hallintosääntö tuli voimaan ristiriitaisena talousarvioon nähden

Organisaatiosta eli uudesta toimielinjaosta valtuustossa päättäminen olisi ollut luonteva pohja muille uudistuksille ilman, että se olisi vienyt kaupunginhallituksen voimavaroja vuodelle 2019 edellytetyistä tasapainoitustoimista. Kaupunginhallitus toimi käänteisessä järjestyksessä.

Hallintosääntö olisi voitu organisaatiosta päättämisen jälkeen laatia kiireettömästi asiantuntijavalmistelussa, sekä käydä valmistelun kuluessa avoimesti keskustelua muutostarpeista. Taloussuunnittelu olisi edennyt ajallaan. Talousarvio 2020 olisi tullut voimaan juridisesti ongelmattomana ja ilman ristiriitaa hallintosääntöön nähden. Olisi voitu todeta, että koko henkilöstöä helmikuusta saakka "varpaillaan pitänyt" YT-uhka oli vailla pohjaa.

4. Toiminnalliset tavoitteet

4.1. Tavoitteiden perustana on kaupunkistrategia

Valtuusto asettaa kuntastrategiassa pidemmän aikavälin tavoitteet. Lyhyemmän aikavälin tavoitteet se asettaa hyväksyessään talousarvion ja vähintään kolmelle vuodelle laaditun taloussuunnitelman. Kuntalaki edellyttää talousarvion ja -suunnitelman laatimista siten, että ne toteuttavat valtuuston hyväksymää kuntastrategiaa.

Talousarvio on oikeudellisesti sitova sekä talouden että toiminnan osalta. Talousarviosta päätetään kunnanhallituksen esityksen pohjalta, joten talousarviota voi ajatella myös moraalisen sitoumuksena, eli lupauksena, jonka kunnanhallitus on antanut valtuustolle.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.12.2017 Rovaniemen kaupunkistrategian. Talousarvion vuodelle 2019 sekä taloussuunnitelman vuosille 2019-2021 valtuusto hyväksyi 12.11.2018. Tarkastuslautakunnan arvioinnissa lähtökohtana on alkuperäinen talousarvio, mutta lautakunta on huomionnut myös valtuuston 9.9.2019 hyväksymät muutokset talousarvioon.

4.2. Näkyvätkö strategiset tavoitteet toiminnassa

Strategiset tavoitteet tulee huomioida eri toimielinten vastuulle määrättyssä toiminnassa myös silloin, kun tavoitteita ei ole nimenomaisesti nostettu talousarviotekstiin. Vuoden 2019 talousarviossa tavoitteet kuvataan pääosin käyttötalousosassa, mutta "poikkihallinnolliset" asiat kuten henkilöstölinjaukset ja osin viestintä esitetään toimielintaso laajempina.

Tarkastuslautakunta on arvioinut kaupunkistrategian tavoitteiden näkymistä. Arviointi pohjaa ensisijaisesti toimielinpäätöksiin sekä valtuustolle annettuun tilinpäätösinformaatioon. Lautakunta on nimennyt arvioinnissa huomioitavaksi seuraavat kaupunkistrategiaan perustuvat tavoitteet:

- Palvelut järjestetään sujuvasti ja asukaslähtöisesti
- Henkilöstön määrä ja osaaminen vastaavat muuttuviin tarpeisiin
- Viestitään oikea-aikaisesti, avoimesti, monikanavaisesti ja asukaslähtöisesti
- Rovaniemen kylien elinvoimaisuutta edistetään niiden vahvuuksia hyödyntäen

4.2.1. Palvelut järjestetään sujuvasti ja asukaslähtöisesti

Kaupunkistrategiaan sisältyy palvelujen sujuvuuden ja palvelujen asukaslähtöisyyden tavoite. Näin kiinnitetään huomiota palvelujen tuottamiseen enemmän asukkaiden näkökulmasta, ja vähemmän organisaation omista lähtökohdista. Asukaslähtöisyys voi tarkoittaa myös viestintää ja siten asukkaan mahdollisuutta saada palveluista oikeaa tietoa oikeaan aikaan.

Kaupunkistrategiassa on vaikeaselkoinen kuvaus palveluverkosta. Asiaa on syytä selventää. Palvelujen järjestäminen ja palvelujen tuottaminen eriytettiin 2015 kuntalain uudistuksessa. Ne ovat kaksi eri asiaa. Kaupunkistrategiassa ei tämä ero kuitenkaan ilmene.

Toimielin	Palvelujen järjestämisen sujuvuuden ja asukaslähtöisyyden huomiointi toimielimen tavoitteissa	Strategisen tavoitteen toteutumisen arviointia
Kaupungin-hallitus	Kaupunginhallitus vastaa kokonaisuuden johtamisesta myös palvelujen sujuvuuden ja asiakaslähtöisyyden varmistamiseksi. Konsernihallinto vastaa mm. asiakas- ja tietopalvelujen ohjauksesta. Myös kuntalaisten osallisuuden ja vaikuttamisen kehittäminen ovat konsernihallinnon vastuulla.	Palvelujen sujuvuutta ja saavutettavuutta on edistetty digitalisaation avulla, esim Suomi.fi -palvelun kautta päätökset kuntalaisille sähköisenä. Digitalisaatio tarjoaa asukaslähtöisyydelle ja palvelutuotannolle vaikutuksellisen kanavan. Digitalisaation johtamista ei ole selkeästi määritelty, vaan se ajatellaan enemmänkin osana tietohallintoa. Viestinnän toimet olleet asukaslähtöisyyden huomioivaa (esim. tiedottaminen kaupungin www-sivuilla paitsi päätöksistä, myös valmisteltavina olevista asioista, samoin brändityö, 2019 aloitettiin verkkosivuprojekti mm. sivujen löydettävyyden parantamiseksi). Asukastupatoiminnassa asukaslähtöisyyttä; Rovakadulla lähes 36 000 kävijää. Kansalaistalossa järjestöjen ohjaus- ja neuvontatoimintaa asukkaille
Perusturva-lautakunta	Perusturvan palvelualuejako vastaa myös palveluja käyttäviä asukasryhmiä. Palvelualueita ovat: lapsiperheiden palvelut, aikuisten ja työikäisten palvelut, ikäihmisten palvelut sekä terveydenhuollon palvelut (sis. erikoissairaanhoido). Talousarvion kehittämistavoitteissa mm. kotiin annettavien palvelujen ensisijaisuus/lapsiperheet ja hyvinvointisetelien käyttöönnotto/aikuiset ja työikäiset. Kehittämistoimina voivat edistää palvelujen järjestämisen sujuvuutta ja asukaslähtöisyyttä.	<i>Lapsiperheiden palveluissa</i> perheneuvolan tehtäväalueella on tehostettu asiakaspalvelun oikea-aikaisuutta. Asiakasvirtojen hallintaa selkeytetty Virtu-palvelun avulla. Lastensuojelun sijaishuollon asiakasmäärä (60 /sos.työntekijä) edellyttäisi toimialan omaa arviointia. <i>Aikuisten ja työikäisten palvelualueella</i> kehitetty sosiaalipalveluiden neuvonta- ja ohjauspalveluita (esim. sosiaalipalveluiden chat, Teleq-järjestelmä ja takaisinsoitto). <i>Ikäihmisten palveluissa</i> lähtökohtana asukkaiden osallistaminen. Neuvonnalla jo ennakkoiden tuettu ikääntyneiden toimintakykyä. Asukkaiden ikääntyminen näkynyt neuvontatarpeen kasvuna → Nestorin palveluohjausta vahvistettiin 2019. Palveluketjun sujuvuuden kehittämistarpeet tunnistettu (kotiutus keskussairaalaan kuntoutussairaalaan). <i>Terveydenhuollon palveluilla</i> vastataan koko väestön perusterveydenhuollosta. Lakisääteinen hoitotakuu edistää kaupunkistrategiaan sisältyvän asukaslähtöisyyden huomioimista.
Koulutus-lautakunta	<i>Varhaiskasvatuspalveluissa</i> yhtenä painopisteenä lapsen ja huoltajien osallisuutta edistävien työtapojen kehittäminen → vuorovaikutuksen lisääntymisen kautta asukasnäkökulmaa ja joustavuutta. <i>Koulutuspalvelut</i> vastaavat perusopetus-, luokiokoulutus-, musiikkiopisto-, kuvataide- ja kansalaisopistopalveluiden järjestämisestä. Myös koulutuspalveluissa asukasnäkökulma vahvasti osallisuuden ja vaikuttamisen tavoitteissa.	<i>Varhaiskasvatuksen tilinpäätösteksti on “julistus” osallisuuden ja vaikuttamisen puolesta.</i> Asukasnäkökulma vahvasti huomioitu: “kaikessa toiminnassa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien mielipiteitä arvostetaan. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen ja rakenteiden tietoista kehittämistä..”. <i>Koulutuspalveluissa</i> asukasnäkökulma käytännön toimenpiteissä: esim oppilaat osallistuvat opetuksen suunnitteluun ja koulun hyvinvointityöhön (vrt. ennaltaehkäisevä hyvinvoinnin vuosikello). Asukkaat osallisia mm. koulurakennusten suunnittelussa, palveluverkon valmistelussa ja lapsivaikutusten arvioinnissa. Osallisuuden lisäämiseen on kiinnitetty huomiota myös palveluverkon uudistamisessa; vrt. palveluverkkopäätösten lykkäytymistä tulee arvioida myös palvelujen järjestämisen sujuvuuden ja asukaslähtöisyyden kannalta. Laajemmin osallisuus on huomioitu mm. asukastilaisuuksissa ja sähköisessä kyselyssä.
Vapaa-ajan lautakunta	Vapaa-ajan lautakunta vastaa kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden järjestämisestä. Talousarviossa pidetty olennaisena asiakaskeskeisyyttä ja osallisuuden edistämistä. Eri hankkeissa verkostomaista toimintatapaa.	Tunnusluvut eri tilaisuuksien ja tapahtumien suurista kävijämäärästä kertovat olennaisen asukasnäkökulmasta: Esim. kävijät 2019 maakuntamuseo 128 454 ja uimahalli 137 720. Nuorisopalvelut järjesti 77 tapahtumaa. Orkesteri järjesti 128 konserttia, mutta tilinpäätös ei kerro miten konsertit kohdentuivat kaupungin asukkaille ja mikä osuus oli tarjontana muille tahoille. Vapaa-ajan palveluissa kiinnitetään huomiota asiakaspalautteeseen toiminnan kehittämisessä. Tilinpäätöksessä (s. 72) asiasta laaja kuvaus.

Tekninen lautakunta	Tekninen lautakunta järjestää kaavoitus- ja yhdyskuntatekniikan palvelut sekä paikkatieto- ja tonttipalvelut. Tehtävien määrittely maankäyttö- ja rakennuslaista sekä kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetusta laista.	Osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia edistetty laiveammin, kuin mitä lainsäädännössä edellytetään. Lautakunta esim. otti 2019 käyttöön palautejärjestelmän. Kaavoituksessa on järjestetty keskustelutilaisuuksia asukkaille ja yrittäjille. Aluelautakuntien kanssa on järjestetty infotilaisuuksia yksityistiekäytännöistä. Tekninen lautakunta on saanut julkisuudessa asukaspalautetta mm. poikkeuksellisen lumitilanteen vuoksi ja jo sitä ennen laajan palvelujen ulkoistamisen vuoksi.
Ympäristö-lautakunta	Lainsäädäntö määrittää asukkaiden ja muiden osallisten huomioinnin lautakunnan järjestämässä palveluissa, sillä lautakunta vastaa lakisääteisistä viranomaistehtävistä rakennusvalvonnassa, ympäristönsuojelussa ja ympäristöterveydenhuollossa.	Palvelujen järjestämisen sujuvuutta ja asukaslähtöisyyttä on arvioitava lautakunnan tehtävämäärittelystä. Muotomääräysten noudattaminen on viranomaisrooli huomioiden lähtökohtana lautakunnan palveluissa. Ei voi ajatella että palvelujen sujuvuutta ja asukkaiden yksilöllistä kohtelua toteutettaisiin siten että käsitys riippumattomasta viranomaisesta horjuu. Lautakunta määritteli osana asiakasnäkökulmaa, että rakennuslupakäsittelyn aika tulee olla nopeampi kuin vertailukaupungeissa. Toteutuma 2019 oli 28 vrk, mutta vertailutietoa muihin kaupunkeihin ei ole saatavissa.
Alue-lautakunnat	Asukaslähtöisyys sisältyi aluelautakuntien perustehtäviin esim. asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen sekä lausuntojen antaminen kaavoitusasioissa.	Aluelautakunnat huolehtineet hyvin asukaslähtöisyyden toteutumisesta monin eri tavoin. Rovaniemen kylästrategia toteutettiin yhteistyössä kylien asukkaiden ja yritysten kanssa. Kylien sisäistä ja ulkoista viestintää kehitetään yhteistyössä kyliltä nimettyjen yhteyshenkilöiden kanssa. Palvelujen sujuvuutta on edistetty tarjoamalla Onni-auton kautta terveydenhoitopalveluja asukkaan lähelle. Erityisesti vanhusväestölle on turvattu palveluja KotiapuKupongilla.

4.2.2. Henkilöstön määrä ja osaaminen vastaavat muuttuviin tarpeisiin

Kaupunkistrategian mukaan "Henkilöstön määrä ja osaaminen vastaavat muuttuviin tarpeisiin". Laajemmin henkilöstöasiasiaa kuvataan kaupunkistrategian liiteosassa (s. 16), jossa muuttuvat tarpeet viestitään myös mahdollisuutena henkilöstölle: Vuonna 2025 henkilöstölle on suoritettu osaamiskartoitus, työnkierto on mahdollistettu ja hiljaisen tiedon siirtymisestä on huolehdittu.

Kaupunkistrategian **linjaukset henkilöstömäärästä eivät näy selkeänä 2019 talousarviossa**. Henkilöstömäärä tulisi olla muuttuvien tarpeiden mukainen. Talousarvion perusteella muutoksiin ei oltaisi varautumassa, sillä henkilöstövakanssit esitetään muuttumattomana vuoteen 2021 saakka.

Toimielin	Henkilöstön määrä ja osaaminen vastaavat muuttuviin tarpeisiin; miten huomioitu tavoitteissa	Strategisen tavoitteen toteutumisen arviointia
Kaupungin-hallitus	Kaupunginhallitus edustaa kuntaa työnantajana ja vastaa henkilöstöpolitiikasta. Talousarviossa henkilöstötavoitteet liittyvät lähinnä terveyteen ja hyvinvointiin (työhyvinvointi, terveysperusteiset poissaolot, varhe-kustannukset, työterveyshuolto). Strategiaan perustuvia tavoitteita ovat lähinnä henkilöstökoulutukseen osallistuminen ja työnantajakuvan paraneminen.	Henkilöstömäärän 3180 pysyi lähes ennallaan. Tilinpäätöksessä niukasti tietoa henkilöstöasioista. Laajemmin henkilöstöasioita käsitellään valtuustolle annetussa henkilöstöraportissa. Osaamisen turvaamisen merkitys tunnustetaan raportin johdannossa, mutta tekstissä huomiot asiasta ovat vähäiset. Strategiseksi tavoitteeksi määritetyn osaamisen kannalta huolta herättää henkilöstökoulutukseen osallistumisen selvä 15% lasku. Myös koulutuskustannukset vähenivät 13%. Työnantajan järjestämään koulutukseen osallistui 45,20% henkilöstöstä.
Perusturva-lautakunta	Perusturvalautakunnassa nähty n henkilöstön vaihtuvuus ja osaamisen säilyminen riskinä. Osana laadullisia tavoitteita lautakunta korostaa ammatillisen osaamisen ja kehittymisen mahdollisuuksia sekä koulutusta. Koulutustavoite oli 3 pv/työntekijä.	Perusturvalla noin kolmannes kpgin henkilöstöstä. Määräaikaista vakinaistettiin toukokuussa. Huolena henkilöstön saatavuus erityisesti hoito- ja hoiva-aloilla (, asia mainittu henkilöstöraportissa).. Työnantajabrändin ja henkilöstön työntekijäkokemuksen kehittäminen on nähty välttämättömänä. Koulutustavoitteesta jäätiin eli toteutuma oli 1,7 pv/työntekijä.
Koulutus-lautakunta	Henkilöstömäärä suhteessa muuttuviin tarpeisiin ei erityisellä tavalla nouse talousarviotavoitteena. Sen sijaan näkökulmia muuttuvaan osaamistarpeeseen on talousarviossa nostettu esille monella tapaa niin varhaiskasvatukseen kuin koulutuspalvelujen tavoitteissa.	Henkilöstömäärä (1605 työntekijää) noin puolet koko kaupungin henkilöstöstä. Sekä varhaiskasvatuksessa että koulutuspalveluissa molemmissa henkilöstö noin 700, vapaa-ajan palveluissa noin 170. Osaamisen kehittämistä on pidetty tärkeänä. Varhaiskasvatuksessa kehitetty henkilöstön tieto- ja viestintätekniikan valmiuksia, sekä vahvistettu ryhmien pedagogista osaamista ja johtamista. Koulutuspalveluissa osaamisen kehittäminen ollut erityisen voimallista. Tilinpäätöksessä (s. 64-65) asiasta kattava kuvaus.
Tekninen lautakunta	Henkilöstövoimavarojen tarkastelussa teknisen toimialan palvelut yhtenä kokonaisuutena; noin 100 henkilöstä 11 toimii	Henkilöstövoimavarojen kannalta myönteistä on, että teknisissä palveluissa henkilöstön pitkiin terveysperusteisiin poissaoloihin on löydetty yksilöllisiä ratkaisuja. Ympäristövalvonta on ilmoittanut lakisääteisten tehtävien hoitamisesta minimiresursseilla. Se että resursseja ei ole yli tarpeen on myönteinen asia. Se toisaalta voidaan tulkita myös odotuksena saada lisähenkilöstöä.
Ympäristö-lautakunta	Henkilöstömäärä/osaaminen ei nouse talousarviotavoitteena.	
Aluelauta-kunnat	Aluelautakuntien valmistelutoimet ja pöytäkirjaamiset vastaavat isompien toimielinten tehtäviä. Henkilöstömäärä ja osaaminen tärkeitä asioita. Aluelautakunnat antavat mm. lausuntoja kaavoitusasioissa.	Tilinpäätös ei kerro henkilöstön määrän sopivuudesta tai osaamisen kehittämisestä. Selvää kuitenkin on, että kuuden eri lautakunnan tehtävien laajuus ja vaatavuus huomioiden aikaansaannokset olivat hyvät vain 2 henkilön työresursseilla.

4.2.3. Viestitään oikea-aikaisesti, avoimesti, monikanavaisesti ja asukaslähtöisesti

Kaupungin asukkailla, palvelujen käyttäjillä, yritysillä ja järjestöillä on oikeus tietää yhteisistä kunnan asioista riippumatta siitä minkä toimialan tehtäväkenttään asiat kuuluvat. Kaupunkistrategiassa viestinnän oikea-aikaisuus, avoimuus, monikanavaisuus ja asukaslähtöisyys kuvataan ns. poikkileikkaavana tavoitteena. **Viestinnällä kaupunki turvaa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet yhteisiin asioihin.** Asukkaiden osallisuuden kokemus tuo arvokasta tietoa päätöksenteon tueksi.

Talousarviossa viestintä(palvelut) kuvataan kaupunginhallituksen alaisen elinvoimapalvelujen tehtävänä. Viestintä on peruskaupungin toimielimien ohella tytäryhtiöt sisällyttävä konsernitason toiminto. "Viestintä jatkaa myös asukas- ja käyttäjälähtöisen, esteettömän, monikanavaisen ja avoimen viestinnän kehittämistä yhdessä toimialojen ja yhtiöiden kanssa".

Toimielin	Viestitään oikea-aikaisesti, avoimesti, monikanavaisesti ja asukaslähtöisesti; miten huomioitu tavoitteissa	Strategisen tavoitteen toteutumisen arviointia
Kaupungin-hallitus	KH:n vastuulla kunnan toiminnan, hallinnon ja talouden johtaminen. Tehtävän hoitaminen vaatii tehokasta viestintää peruskaupungin sisällä sekä konserniin kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden välillä. Elinvoimapalvelujen viestintäyksikkö vastaa konserninviestinnän ja kaupunkimarkkinoinnin kehittämisestä ja koordinoinnista. Talousarvioitavoitteista nousee mm. osallisuuden ja vaikuttamisen kehittäminen sekä yhtenäisen konsernibrändin luominen	Viestintäyksikkö suoriutui hyvin viestinnältä odotettujen tehtävien hoidosta vuonna 2019. Viestintä osaltaan vahvisti ymmärrystä konsernin kokonaisuudesta. Neve Oy:n ja Kehitys Oy:n viestintävastuu siirtyi viestintäyksikölle. Talousarviota laadittaessa pidettiin riskinä epäonnistumista muutosjohtamisen viestinnässä. Tietyllä tapaa riski realisoitui sillä lukuisat kaupunginhallituksen uudistuksena kerrotut päätökset ja muutokset ovat näyttäneet puutteellisesti valmisteltuina ja osin impulsiivisilta. Se ei kuitenkaan tarkoita että viestintä olisi epäonnistunut, sillä viestintä ei voi muuttaa päätöksenteon todellisuutta.
Perusturva-lautakunta	Perusturvan eri palvelualueiden tehtävät ja palvelut ulottuvat kaikkiin kuntalaisiin. Palveluja tarjotaan ja palvelujen kysyntään vastataan. Sekä lakisääteisistä että harkinnanvaraisuuteen perustuvista palveluista tiedotetaan asukkaille. Viestintä ja tiedottaminen eivät erikseen nouse talousarviossa mutta ovat itsessään "palvelutavoitteena". Esim. lapsiperheiden palveluilla hyvinvointia ylläpitävää ja edistävää palvelua. Aikuisten ja työikäisten palveluilla tukea heikoimmassa asemassa olevien osallistumismahdollisuuksia ja ehkäisee syrjäytymistä.	Toimiva viestintä ollut välttämätöntä jo koko väestöön ulottuvien palvelujen hallinnoimiseksi. Esim. kouluterveydenhuollossa 6000 oppilasta, mutta asiakkuus nähtiin vielä tätä laajempänä eli koko perhettä koskevana. Opiskeluterveydenhuollolla oli 7000 asiakasta. Se lisäksi huolehti 500 henkilön kutsuntatarkastuksista ja 3000 asukkaan kohdunkaulansyövän seulonnoista. Hyvä viestinnällinen esimerkki sosiaalipalveluiden neuvonnan chat-palvelu ja takaisinsoittopalvelu (Teleq-järjestelmä). Olkkarissa, Kansalaistalolla ja Kelassa tavattavissa ollut sosiaaliohjaaja toteuttanut viestintää. Asiakaspalautejärjestelmien toteutumat kertovat viestinnästä mutta ennenkaikkea informaation välittämisestä asukkaalta kaupungille.
Koulutus-lautakunta	Tavoitteina mm. lapsen/oppilaan ja huoltajien osallisuutta edistävien työtapojen kehittäminen, sekä tieto- ja viestintätekniiikan opetuksen kehittäminen. Viestinnällisenä tavoitteena voi pitää koulutuspalvelujen oppilaille tarjoamaa kokemuksellisuutta yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta. Koulun ja kodin yhteistyön ja vuorovaikutuksen edistäminen	Sekä varhaiskasvatuksessa että koulutuspalveluissa on ollut tavoitteen mukaisesti painotus osallisuuden ja vaikuttamisen edistämiseen eri toimissa. Tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. On ilmeistä että toteutuminen on edellyttänyt myös strategian suuntaista viestinnällistä toimintaa eli sitoutumista oikea-aikaiseen, avoimeen, monikanavaisen ja asukaslähtöiseen viestintään. Näin siitä huolimatta, että erikseen asukasviestinnällistä otetta ei lautakunta ei erikseen tilinpäätöksessä korosta.

	huoltajien osallisuuden kehittämiseksi oli myös tavoitteena.	
Vapaa-ajan lautakunta	Vapaa-ajan palveluissa olennaista on asiakaskeskeisyys sekä kuntalaisten osallisuuden edistäminen. Talousarviossa nostetaan eri toimia sekä verkostomaisuutta ja asukkaiden omaehtoista toimintaa. Erikseen ei tavoitteena mainita strategiaan perustuvaa viestinnällistä otetta eli sitoutumista oikea-aikaiseen, avoimeen, monikanavaiseen ja asukaslähtöiseen viestintään.	Toteutuneessa toiminnassa on pidetty kuntalaisten osallisuuden edistämistä hyvin tärkeänä . Tilinpäätöksessä kuvausta asiasta. Nuorisopalvelut järjesti nuorten kuulemistilaisuuksia ja toimintaa suunniteltiin konkreettisesti yhdessä nuorten kanssa. Kylätapahtumia mm. "Kumma puutarha", kyläläisiä osallistaneet yhteisötaideprojektit. Taidemuseolla, maakuntamuseolla ja kamariorkesterilla aktiivista ystävöitymistä, mikä osaltaan täydentää em. toimijoiden palvelutarjontaa mahdollistaen samalla kuntalaisten osallisuutta.
Tekninen lautakunta	Merkittävässä kuntalaisia koskevissa asioissa tiedottaminen tapahtuu tietoverkossa mahdollistaen palautteenantamisen, yleisötilaisuuksien järjestäminen.	Viestintää on kehitetty keskustelutilaisuuksia järjestämällä (kaavoitus). Yksityistieasioissa on järjestetty info-tilaisuuksia kylillä aluelautakuntien kanssa . Trimple Feedback-palauttejärjestelmän käyttöönotto 2019.
Ympäristö-lautakunta	Keskeisinä toimenpiteinä nimetty kuntayhteistyön kehittäminen ja siinä uusien toimintamallien luominen	Kuntayhteistyö on toiminut , esimerkiksi Tervolan kanssa ympäristönsuojelun yhteistyön ja Ranuan kanssa valvontayhteistyön toteutuminen.
Aluelautakunnat	Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen esim kyläviestinnän kehittäminen. Osallistuminen kaupungin toimialojen asioiden valmisteluvaiheen kuulemisiin ja suoraan osallistumiseen.	Kyläalueiden kehittämistilaisuuksia on ollut useita vuoden aikana. Aluelautakunnat ovat osallistuneet aktiivisesti omien alueidensa kehittämiseen . RoiKylät-sivustoja kehitetään yhteistyössä kyläliiton kanssa.

4.2.4. Rovaniemen kylien elinvoimaisuutta edistetään niiden vahvuuksia hyödyntäen

Kaupunkistrategian mukaan kaupungin palvelujen järjestämisen periaatteissa huomioidaan kylien asukkaiden riittävät ja yhdenvertaiset palvelut. **Kylien elinvoimaisuuden edistäminen on nähty koko kaupungin elinvoimaisuutta vahvistavana tekijänä.** Rovaniemen kaupunkiorganisaation kuului kuusi alueellista lautakuntaa vuoden 2019 loppuun saakka. Aluelautakuntien tehtävä oli edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä.

Valtuusto on kirjannut kylien elinvoimaisuuden tavoitteet strategiaan samalla kun se on tunnistanut väestörakenteen tiivistymisen. Kaupungin noin 63 000 asukkaasta kylien alueilla asuu noin 8 000 henkilöä ja keskusta-alueella jo 55.000 (TA 2020 s. 7). Kylissä ikäihmisten osuus väestöstä on huomattava. Joissain kylissä 75-vuotiaiden tai sitä vanhempien osuus on yli 20 % väestöstä.

Toimielin	Kylien elinvoimaisuutta edistetään niiden vahvuuksia hyödyntäen; miten huomioitu tavoitteissa	Strategisen tavoitteen toteutumisen arviointia
Kaupungin-hallitus	Kylien elinvoimaisuuden edistäminen on valtuuston hyväksymä strateginen tavoite. Kaupunginhallituksen tehtävä on varmistaa, että kaikki toimielimet ja yksiköt koko kaupunkikonsernissa toteuttavat kaupunkistrategiaa. Kaupunginhallitus valmistelee valtuustolle kuuluvat asiat myös siltä osin kuin valtuustossa käsiteltävä asia liittyy kylien elinvoimaisuuteen.	Kaupunginhallituksen tuli valmistella uudistamisohjelma talouden tasapainon saavuttamiseksi. Selvitettäväksi asioiksi nimettiin mm. palvelupisteiden vähentäminen, yksityistieavustusten uudistaminen sekä yhden kansalaioiston malliin siirtyminen. Talousarvioon ei sisällynyt tavoitetta joka olisi välttämättä edellyttänyt toimielinuudistusta, vaan ensisijainen tavoite uudistuksissa oli talouden tasapainotus. Esimerkiksi aluelautakuntien lakkautusta ei edellytetty selvittäväksi. Jatkossa on tärkeää huomioida elinvoimaisuuden merkitys.
Perusturva-lautakunta	Kylien elinvoimaisuus ei itsessään nouse talousarviovavoitteena; elinvoimaisuuteen kuitenkin kytkeytyy esim. ikäihmisille tarjottavat palvelut joilla tuetaan ikäihmisten asumista ensisijaisesti kotona. Kylien alueilla ikäihmisten osuus huomattavasti suurempi kuin kaupunkikeskustassa (TA s. 18).	Tilinpäätös kuvaa lautakunnan toimintaa organisaation palvelualueajon pohjalta (lapsiperheiden palvelut, aikuisten ja työikäisten palvelut, ikäihmisten palvelut sekä terveydenhuollon palvelut ja erikoissairaanhoido). Esitystapa ei erottele miten ja minne palveluja on kohdennettu esimerkiksi alueittain. Kylien elinvoimaisuus ei nouse tilinpäätöksessä esille.
Koulutus-lautakunta	Koulutuslautakunta vastaa varhaiskasvatuksen ja koulutuspalvelujen järjestämisestä koko kaupungin alueella. Kylien elinvoiman turvaaminen ei itsessään näy tavoitteena, mutta asia korostuu erityisesti palveluverkkoratkaisuissa ja siinä mikä on kyläkoulujen kohtalo. Kansalaisopistopalvelujen järjestämisen selvittäminen (yhden opiston malli) oli talousarviovavoitteena.	Palveluverkkoratkaisujen ratkaisemattomuus aiheuttaa tehottomuutta kaupunkiorganisaatioissa. Uusi hallintosääntö (43 §) ei tuo selkeyttä ennen kuin säännöksen perustaksi edellytetty kaupunkistrategia täsmennetään (vrt. palvelujen järjestämisen ja tuottamisen periaatteet). Kaupungin opistopalvelut siirtyivät Rovalan vastuulle 1.1.2020. Rovala sitoutui tuottamaan palveluita kaupungin ja kylien alueella kolmeksi vuodeksi. Kylien alueella kurssitarjonnan pohjana on kaupungin kansalaisopiston vuosisuunnitelma 2019.
Vapaa-ajan lautakunta	Koko kaupungin elinvoiman tukeminen on osa lautakunnan perustehtäviä. Vaikuttavuutta kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön keinoin. Erityisesti kyliin vaikuttavana tavoitteena kirjattiin aluelautakunnille tuotettavat palvelut kunkin aluelautakunnan kanssa sovitulla tavalla. Myös omaehtoisen kulttuurityön tukemista ja tukea kolmannelle sektorille voidaan ajatella myönteisenä kylien elinvoiman kannalta.	Lautakunnan painopisteinä olivat yhteisöllisyyden ja kyläläisten osallisuuden edistäminen. Oma tekemistä tuettiin kulttuuri-, liikunta- sekä nuorisotyön avustusten avulla. Erilaisia kulttuuritapahtumia eri kylissä. Viikoittaista ohjattua liikuntaa järjestettiin sekä ikäihmisille että kouluikäisille. Nuorisotiloissa järjestettyä toimintaa oli Muurolassa, Vanttauskoskella ja Sinetässä. Yhteistyö Kylien kehittämissäätiön kanssa mahdollisti esim. käynnit teatterissa. Säätiö myös tuki lasten kulttuuritoimintaa.

Tekninen lautakunta	Teknisen lautakunnan tehtävä on järjestää kaupungin kaavoitus- ja yhdyskuntatekniikkapalvelut sekä paikkatieto- ja tonttipalvelut. Tehtävät määrittyvät mm. maankäyttö- ja rakennuslaista sekä sekä katujen ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetusta laista.	Palvelukylille laadittu oikeusvaikutteiset osayleiskaavat (-> ohjaa alueiden kehittymistä ja rakentamista). Lisäksi Niskanperän, Norvajärven ja Nivankylä-Ylikylä alueille on laadittu uudet osayleiskaavat. Vireillä mm. Koskenkylän ja Paavaliemen osayleiskaavojen laatiminen. Kaupunki on avustanut ja osin vastannut yksityisteiden kunnossapidosta (yli 3 vakituisesti asuttua kiinteistöä).
Ympäristö-lautakunta	Viranomaistehtävistä vastaava lautakunta vastaa lakisääteisistä rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtävistä koko kaupungin alueella..	Kylien elinvoimaisuus ei nouse erityisenä tavoitteena talousarviossa ja tilinpäätöksessä. Lautakunnan lakisääteiset velvoitteet eivät ole sille esteenä edistää strategisia tavoitteita esimerkiksi kylien elinvoiman turvaamiseksi.
Aluelautakunnat	Aluelautakunnat ovat perustamisestaan saakka kantaneet vastuuta kylien elinvoiman turvaamista korostaen asukasnäkökulmaa ja asukkaiden hyvinvointia. Asiasta laajasti talousarvion tavoitteissa. Kaupunkistrategiassa (s .17) kylien elinvoiman painotus yritystoiminnan näkökulmasta eikä niinkään asukkaiden kannalta.	Aluelautakunnat vastasivat kylien elinvoimaisuuden turvaamisesta määrätietoisella ja johdonmukaisella toiminnalla. Toimet kohdistuivat ihmisten hyvinvointiin ja arjen turvallisuuteen, unohtamatta kylien pienimuotoista yritystoimintaa. Aluelautakunnat lakkautettiin 31.12.2019. Niiden tilalle perustettiin elinvoimalautakunnan alaisuudessa toimiva kylien kehittämisjaosto.

4.3. Toiminnalliset tavoitteet konserniyhteisöille

4.3.1. Omistajaohjauksella ja konsernivalvonnalla on vahva merkitys

Omistajaohjauksella kunta vaikuttaa yhtiönsä tai muun omistamansa yhteisön toimintaan ja talouteen. Omistaja esim. rajaa toimintaa yhtiöjärjestyksellä ja ohjaa päätöksentekoa toimiohjeella. *Konsernivalvonnalla* kuntaomistaja seuraa yhtiöiden taloudellista asemaa ja tuloksellisuuden kehittymistä.

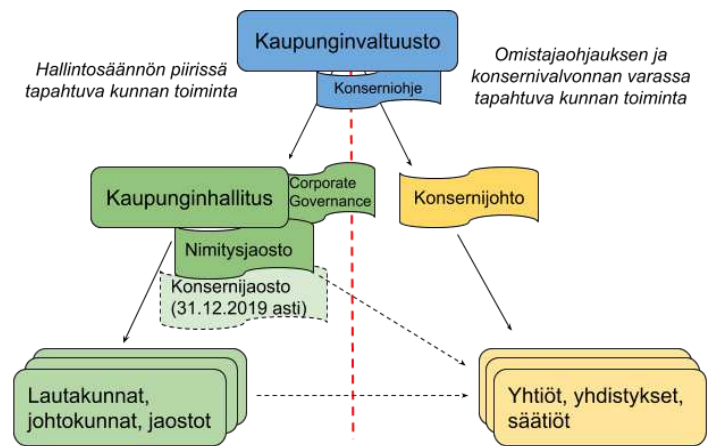
Myös kuntayhtymät ovat osa omistusta. Pelkät muodollisen omistajuuden keinot eivät riitä. Kunnan toimialoilla on yhteys kuntayhtymän palvelusisältöihin, mutta vastuu kuntayhtymän omistajuudesta ja omistajaedun valvonnasta kuuluu kunnanhallitukselle ja konsernijohtolle.

Kaupunginhallitus on edistänyt omistajaohjausta ja konsernivalvontaa hyväksymällä *Hyvä hallinto- ja johtamistapa* -ohjeen (Corporate Governance). Kaupunginhallitus on ilmoittanut omistajaohjauksen dokumentoinnin kehittämistä.

Omistusten hallinta hajautettiin

Uudessa hallintosäännössä konsernijohtolle määrättyjä tehtäviä, valtaa ja vastuuta hajautettiin. Konsernijaosto lakkautettiin, kaupunginhallituksen alaisuuteen perustettiin nimitysjaosto ja omistajaohjaustehtäviä määrättiin toimialalautakunnille. Kun omistuksen tehtäviä hajautettiin, samalla hajautettiin myös omistaja-asioiden valmistelu ja tiedonhallinta.

Monet seikat puoltaisivat omistajaohjauksen keskitettyä järjestelyä. Esim. Oulussa konsernijaosto vastaa merkittävimpien yhteisöjen omistajaohjauskeskusteluista, yhtiö- ja yhtymäkokousedustajien evästämisestä sekä yhtiöille annettavista omistajan ennakkokäsityksistä. Omistaja-asioiden valmistelu tapahtuu omistajaohjausyksikössä. Viranhaltijat vastaavat omistajan ennakkokäsityksen tarvearvioinnista, sekä muiden kuin konsernijaostolle määrättyjen tytäryhteisöjen omistajaohjauskeskusteluista, konsernivalvonnasta sekä raportoinnista.



4.3.2. Konserniyhtiöiden tavoitteissa huomioitava myös yhtiöjärjestyksessä määrätty

Osakeyhtiön tarkoitus on tuottaa voittoa omistajalle. Määräys on voimassa myös kunnan omistamassa yhtiössä, ellei yhtiöjärjestys toisin määrää. Yhtiöjärjestyksestä päättää yhtiökokous. On tärkeää keskustella yhtiöjärjestyksestä. **Yhtiöjärjestys määrittää tavoitteita ja asettaa reunaehdot toiminnalle.**

Rovaniemen kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa kuntakonsernille yleiset talouden ja toiminnan tavoitteet. Merkittävimmille yhtiöilleen kaupunki on asettanut tavoitteet myös yhtiökohtaisesti. Yhtiöitä on arvioitu kaupunkistrategian huomioimisen näkökulmasta.

Kaupunkikonserniin kuuluva kaupungin määräysvallassa oleva yhtiö	Kaupunkistrategia ja vuoden 2019 talousarviotavoitteet	Toteutuma ja arvioinnin havainnot
Napapiirin Energia ja Vesi Oy (Neve-konserni) Yhtiö muodostaa konsernin, johon kuuluvat tytäryhtiönä Rovaniemen Verkko Oy, Kolarin Lämpö Oy, Ranuan Bioenergia Oy, Napapiirin Vesi Oy, Napapiirin Kuituverkot Oy, Savukosken Lämpö Oy ja Napapiirin Infra Oy.	Palvelujen sujuvuus ja asukaslähtöisyys huomioitu strategisena tavoitteena. Samoin viestinnän monikanavaisuus, esimerkiksi digitaalisten palveluiden lisääminen asiakkaille, kaukolämmön kilpailukyvyyn ylläpito, myynnilisyyden ja asiakaskommunikaation lisääminen, tarkoituksenmukaiseen tuotekehityksen vastaaminen. Kyberturvallisuus huomioitu	Tilinpäätös kertoo strategisia tavoitteita edistävästä toimista. Esim. palvelujen sujuvuus ja asukaslähtöisyys on huomioitu (oma asiakkuudenhallinta/Assari, Neven verkkokauppa), samoin viestinnän monikanavaisuus sekä osallisuus ja vaikuttaminen (Some-aktiivisuus ja eri teemojen asiakaskyselyt). Myös kylien elinvoiman edistämisen toimia (valokuituverkko Vaaralaan, Oikaraiseen ja Muurolaan)
Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy Yhtiö muodostaa konsernin mutta konsernin kuuluvat yhtiöt eivät käy ilmi talousarviosta ja tilinpäätöksestä.	Kaupunkistrategiasta johdettuna tavoitteena nähtävissä lähinnä asukaslähtöisyys; Yhtiölle merkityksellistä vuonna 2019 ovat asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen sekä asukkaiden viihtyisyyden edistäminen.	Kaupunkistrategiasta nostetut painopisteet eivät merkittävällä tavoin ilmene tilinpäätöksestä. Yhtiö toteutti tytäryhtiönsä kautta siltä edellytetyt toimitilainvestoinnit. Yhtiö pystyi ilman kaupungin sijoituksia hoitamaan tulorahoituksella kaikki yhtiölle kuuluvat käyttö- ja pääomakulut.
Napapiirin Residuum Oy	Yhtiön 2019 tavoitteissa nousee vahvasti esille asukaslähtöisyys eri tavoin. Mm. kierrätys- ja hyötykäyttö (myös materiaalin vastaanotto) sekä bojätekäsittelyn muutokset. Jos strategian asukaslähtöisyys ajatellaan kohdentuvan kaupungin asukkaisiin, voidaan ajatella että asukaslähtöisyys kohdentuu paitsi asukkaisiin, myös kunnassa toimiviin yrittäjiin ja henkilöihin jotka eivät ole kuntalaisia mutta omistavat kunnassa sijaitsevan kiinteistön.	Vahva asiakasnäkökulman painotus. Palveluja on tuotu lähelle jätteen syntypaikkaa, kierrätyspuiston palvelua on sujuvoitettu, digitaalisia palveluja on lisätty, neuvontaa edistetty jne. Myös strateginen henkilöstönäkökulma huomioitu: henkilöstöä koulutettu ja henkilöstömäärä optimoitu. Viestintää toteutettu mm. Komposti-lehdellä, paikallislehdessä ja sosiaalisessa mediassa. Asukkaiden tasapuolinen palvelu jätehuollossa ei toteudu vrt. erot jätehuollon kuljetusjärjestelmässä.
Rovaniemen Kehitys Oy	Kaupunkistrategiasta johdettuna toimenpiteenä ja tavoitteena lähinnä asukaslähtöisyys ja palvelujen sujuvuus; esim digitaalisen markkinoinnin vahvistaminen, markkinointiautomaation käyttöönotto ja CRM-asiakkuuden hallintajärjestelmä.	Tilinpäätösinformaatio korostaa yrityksille suunnattuja palveluja ja yritysten toimintaedellytysten turvaamisen toimenpiteitä. Myös alueen yritysten eteen tehdyt toimenpiteet tulee nähdä osallisuutena ja vaikuttamisena ts Kehitys Oy on tuonut esille yrityssektorin näkökulmaa.
Työterveys Lappica Oy	Kaupunkistrategiasta johdetut keskeiset toimenpiteet liittyvät asukaslähtöisyyteen ja palvelujen sujuvuuteen. Esimerkiksi digitaalisen vastaanoton ja muiden sähköisten välineiden käyttöä tulisi lisätä. Henkilöstön määrä ja osaamistarve on jo suunnittelussa huomioitu strategisten tavoitteiden mukaisesti.	Asukas- ja asukaslähtöisyys näkyy monin tavoin. Esimerkiksi <i>Etätyötä ja yhteispeliä pohjoisessa</i> -hanke turvaa työterveyspalveluja myös pitkien etäisyyksien päähän. Digitaalisilla palveluilla ja hankkeilla yhtiö vastaa viestinnän avoimuuden, monikanavaisuuden ja asukaslähtöisyyden tavoitteeseen.. Strateginen henkilöstönäkökulma on huomioitu mm. hankkimalla etätyöhön soveltuvaa välineistöä ja koulutettu henkilöstöä uusiin toimintatapoihin.

4.3.3. Muiden kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnan arviointi

Säätiöt ja yhdistykset luetaan kuntakonserniin kuuluviksi yhteisöiksi. Lapin alueteatteriyhdistys ry, Rovaniemen kylien kehittämissäätiö sekä Eduro-säätiö ovat osa kaupunkikonsernia. Myös näiden yhteisöjen osalta on huomioitu strategiakirjauksiin liittyen palvelujen sujuvuus ja asukaslähtöisyys, henkilöstön määrä ja osaaminen, viestinnän oikea-aikaisuus, avoimuus, monikanavaisuus ja asukaslähtöisyys sekä kylien elinvoimaisuuden edistäminen

Muut kaupunkikonserniin luettavat yhteisöt	Kaupunkistrategia ja vuoden 2019 talousarviotavoitteet	Toteutuma ja arvioinnin havaintoja
Rovaniemen kylien kehittämissäätiö	Keskeisenä tavoitteena oli "Rovaniemen kylien elinvoimaisuuden edistäminen niiden vahvuuksia hyödyntäen". Toimenpiteiksi mainittiin yritysten toimintaedellytysten edistäminen, yleishyödyllisten kehittämishankkeiden rahoitus sekä asukkaiden osallisuuden lisääminen.	Säätiö myönsi tukea yritysten toimintaedellytysten parantamiseen (131 000 €), kylien kehittämishankkeisiin (200 000 €) ja omaehtoiseen kehittämiseen (290 000 €). Tilinpäätösinformaatio painottaa toimenpiteitä ja tukia kohdistuen kylien yritysten toimintaedellytysten tukemiseen. Toimenpiteet voidaan ajatella myös kaupunkistrategian mukaisena kylien elinvoimaisuuden edistämisenä.
Eduro-säätiö	Eduro-säätiön lähtökohtana on kaupunkistrategiassa todettu asukasnäkökulma nimenomaan palvelujen kohderyhmä huomioiden. Säätiö tuottaa hyvinvoinnin ja työllisyyden ohjauspalveluja. Palveluillaan se edistää koulutus- ja työelämään sijoittumista ja samalla torjuu syrjäytymistä. Henkilöstöä, viestintää tai kylien elinvoimaisuutta tukevista toimista ei talousarvio tavoitteena kerro.	Asukasnäkökulma huomioitu; esim "Palveluiden toteutuksessa kuunnellaan asiakasta; asiakaskokemus huomioidaan yksilöllisessä kohtaamisessa, asiakaspalautetta kerätään säännöllisesti ja asiakkaat voivat vaikuttaa palvelun laatuun säännöllisesti kokoontuvissa asiakasraadeissa." Henkilöstö on osaamisenäkökulmasta huomioitu eri tavoin; esim. "Sosiaalipalveluista vastaa aina laillistettu sosiaalialan ammattihenkilöstö. Muissa kuin sosiaalipalveluista ja ohjausprosessista vastaa työllisyyden edistämisen kokonaisuuksiin perehtynyt yksilövalmentaja."
Lapin alueteatteri-yhdistys	Talousarviossa vahva asukaslähtöisyyden painotus, esim: "Teatteri on alueen asukkaille merkittävä voimanlähde, joka edistää henkistä, sosiaalista ja fyysistä hyvinvointia". Ohjelmiston suunnittelussa huomioidaan lappilaisten (asukkaiden) odotukset ja toiveet. Teatteri pyrkii saattamaan teatteritaidetta kaikkien väestöryhmien saataville (esityksiä ja työpajoja myös päiväkoteihin ja palvelutaloihin)	Strategisten tavoitteiden toteutuminen ei selkeästi ilmene tilinpäätösinformaation kautta. Toisaalta erittäin huomattavat luvut näytäntö- ja katsojamääristä kertovat että asukaslähtöisyys on otettu toiminnassa vahvasti huomioon.

4.3.4. Kaupunkikonserniin kuuluvien kuntayhtymien toiminnan arviointi

Kuntayhtymä perustetaan kuntien valtuustojen hyväksymällä perussopimuksella. Perussopimuksessa määritetään keskeiset kuntayhtymän toimintaan ja hallintoon liittyvät asiat. Järjestämisvastuu siirtyy kuntayhtymälle, mutta rahoitusvastuu säilyy kunnalla. Erikoissairaanhoidon, kehitysvammahuollon ja maakuntien asioissa kuntayhtymät ovat pakollisia.

Kuntakonserniin kuuluvien kuntayhtymien omistajaohjaus on koettu vaikeana. **Päätäjät istuu samanaikaisesti “kahdella tuolilla” eli sekä kunnanvaltuutettuna, että omistajakuntansa nimeämänä kuntayhtymän valtuutettuna.** Omistajakunnan valtuustossa päätäjät voi asettaa kuntayhtymälle tavoitteita, joista hän ei pidä kiinni istuessaan kuntayhtymän valtuustossa. Kuntayhtymien on arvioitu kaupunkistrategiassa mainittujen tavoitteiden huomioon ottamista.

Kaupunkikonserniin kuuluva kuntayhtymä	Kaupunkistrategia ja vuoden 2019 talousarviotavoitteet	Toteutuma ja arvioinnin havainnot
Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle (LSHP) kaupunki asetti talousarviotavoitteet sellaisenaan, eli kuten LSHP oli omistajalleen kaupungille ilmoittanut. Tavoiteiksi kirjattiin LSHP:n nimeämät “keskeiset muutokset ja toimenpiteet”. LSHP:lle asetetut tavoitteet eivät kerro kaupunkistrategian huomioon ottamisesta. Omistajuuden näkökulma ei muutoinkaan ole talousarviossa selkeä. Kaupunki edellyttää kuntayhtymään sijoittamalleen pääomalle 3%:n korkoa. Samassa yhteydessä kuin korkovaatimuksesta luopuen talousarvioon kirjattiin kuntayhtymän ennakkokanta, että korko maksettaisiin vain 1,5%:n suuruisena.	Vaikka omistajaohjaus ja konsernivalvonta eivät kuulu kaupunginvaltuuston tehtäviin, on valtuuston aiheellista lausua tukensa ja ehtonsa myös kuntayhtymien omistajuudelle. Kuntalain 110§ mukaan valtuuston on asetettava talousarviotavoitteet, siten “että ne toteuttavat kuntastrategiaa”. Siksi strategian tulee olla lähtökohtana myös niille tavoitteille, jotka määritetään kuntakonserniin kuuluville kuntayhtymille. Kuntayhtymän itsensä esittämiä tavoitteita ei tule pitää ensisijaisena, vaan kaupungin tavoitteita tulee arvioida nimenomaan kaupunkiomistajan näkökulmasta. Kun kaupunki nimeää edustajansa kuntayhtymän hallintoon, talousarviosta ilmenevä kaupunkistrategiaan perustuva omistajatahto on samassa yhteydessä hyvä määrittää toimiohjeeksi. Kuntayhtymässä päättäjänä toimivalle selvä omistajatahto on vahva tuki, kun ratkaistavana on jokin asia jolla on erityistä merkitystä kaupungille.
Rovaniemen koulutus-kuntayhtymä	Rovaniemen koulutuskuntayhtymälle asetetut tavoitteet (toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset) eivät kerro kaupunkistrategian huomioon ottamisesta. Omistajuuden näkökulma ei tule selkeästi esille.	
Kolpeneen palvelukeskus kuntayhtymä	Talousarviotavoitteet puuttuvat vaikka kuntayhtymä on toiminnan ja talouden kannalta merkittävä Rovaniemen kaupungille. Rovaniemeä pääpaikkanaan pitävän kuntayhtymän palveluksessa on noin 270 henkilöä ja sen budjetti on noin 19 milj. euroa (2018). Rovaniemen kaupungin omistajuus kuntayhtymästä on 17,69%.	
Ounastähti kuntayhtymä	Kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Sodankylä, Kittilä ja Rovaniemi. Rovaniemen omistusosuus on 42,33%. Kuntayhtymä vastaa sähkön tuotannosta ja ylijäämän palautuksesta jäsenkunnilleen. Sähkön tuottaa ja sen myy markkinoille kuntayhtymän 100%:sti omistama tytär Ounastuotanto Oy, joka tulouttaa korko- ja osinkotuloja emolle Ounastähti kehittämiskuntayhtymälle. Tämä järjestely toteutettiin kuntalain uudistuksen vuoksi vuonna 2015. Kuntayhtymän “teknis-taloudellinen” rooli huomioiden strategiset tavoitteet eivät juuri näy tavoitteissa vaan huomio on tuloutuksessa.	Ounastähti kehittämiskuntayhtymä jakaa jäsenkunnille ylijäämää ja peruspääomalle koron. Palautus on merkityksellinen jäsenkunnille. Rovaniemen kaupungille kuntayhtymä palautti ylijäämää 1,33 milj. euroa (budjetti oli 1,0 milj. euroa). Kunnat ovat myyneet omistuksiaan sähköyhtiöissä taloutensa tasapainottamiseksi. Keskustelua on käyty myös Ounastähti kuntayhtymästä/Ounastuotanto Oy:stä luopumisesta. Järjestelyä tulee arvioida mm. veroseuraamukset tiedostaen.

5. Taloudellisia tavoitteita koskeva arviointi

5.1. Konsernitason talouden arviointia

5.1.1. Velkaantumisen hidastuminen ei enää tavoitteena

Vuoden 2019 talousarviossa päätettiin, että 11.12.2017 hyväksytyn kaupunkistrategian seurantamittareina ovat mm. väestönkehitys, työllisyys, sairastavuus sekä kaupungin talous. Seuranta ajoittuu nykytilaan, tilanteeseen vuonna 2021, sekä tilanteeseen vuonna 2025. Talouteen liittyi tavoitemittari ”kaupunkikonsernin lainamäärän kasvu hidastuu”. Nykytilaksi kerrottiin lainamäärä 3647 euroa/asukas, vuoden 2021 samoin kuin 2025 tavoitteeksi hyväksyttiin, että lainamäärä on ”alle Suomen kuntien keskiarvon”.

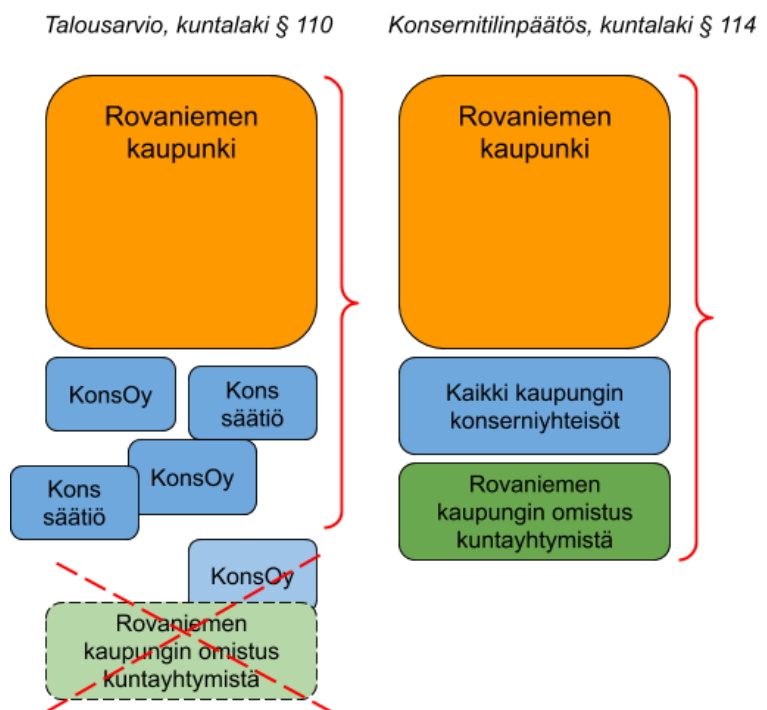
Kaupunkistrategiaa ei ole muutettu sitten 2017. Strategian toteutumisen mittaristoa on kuitenkin muutettu. Vuoden 2020 talousarvion hyväksymisen yhteydessä luovuttiin tavoitteesta ”kaupunkikonsernin lainamäärän kasvu hidastuu”. Eikä 2022 ja 2025 tavoitteena Rovaniemellä enää pidetä ”alle Suomen kuntien keskiarvon” olevaa lainamäärää.

Muutokset strategiseen mittaristoon ja -tavoitteisiin voivat olla joskus perusteltuja. Näin esimerkiksi väestömäärän osalta, joissa väestön kasvu on ollut ennustettua parempaa. Mutta kaupunginhallituksen tulisi avoimesti kertoa valtuustolle mittariston ja tavoitteiden muuttumisesta. Esimerkiksi velkaantumisen uusittu tavoitemittari sekä lainamäärän kasvun hidastumisen tavoitteesta luopuminen olivat merkittävä linjanmuutos. Asia saattoi useimmilta valtuutetuilta jäädä huomaamatta. Se hyväksyttiin keskusteluitta valtuustossa.

5.1.2. Konsernin taloudellisesta asemasta käsitys valtuustolle vasta jälkikäteen

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnan talousarvio. Kuntakonsernille ei talousarviota tarvitse laatia. Kuntalain mukaan riittävää on talousarviossa huomioida kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet sekä lausua yleisesti toiminnan ja talouden tavoitteista.

Rovaniemen kaupungin talousarvio sisältää lain edellyttämän peruskaupungin talousarvion ja siihen kuuluvat laskelmat (tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase). Konsernitalousarviota ei ole laadittu.



Kuva 8. Talousarviota ei laadita konsernitasona

Tilinpäätöksestä on toisenlaiset määräykset. Se tulee laatia sekä peruskunnasta että konsernitason. **Peruskunnan tilinpäätöstä voidaan verrata peruskunnan talousarvioon, mutta konsernitilinpäätökselle ei ole vastaavaa vertailun mahdollisuutta.**

Tarkastuslautakunta pitää konsernitason talousarviota tarpeellisena. Ei ole tyydyttävä tilanne, että valtuusto saa ensi kerran käsityksen konsernin kokonaistaloudesta vasta tilinpäätöskäsittelyssä. Kaupunginhallitus on (17.10.2016) todennut konsernitalousarvion laatimisen vaikeaksi mm. siksi, että se edellyttäisi "kuntayhtymien ja muiden yhteisöjen sitoutumista kaupungin toimintatapaan".

5.1.3. Konsernin velkamäärä maltillinen, mutta velkaantumisen nopeus huolena

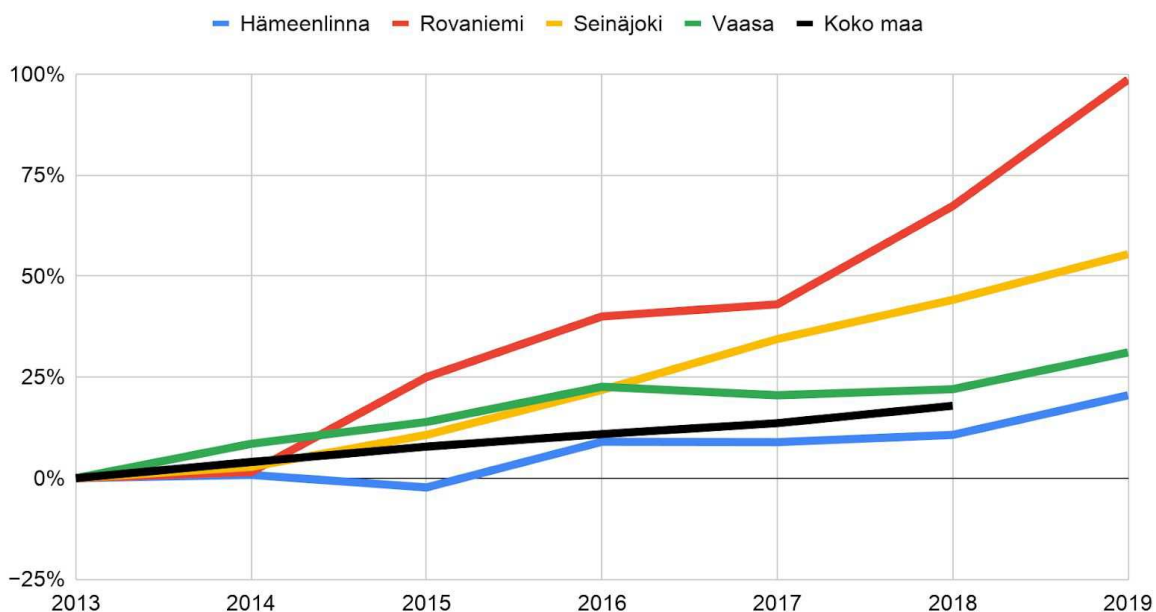
Kuntien taloudellista asemaa vertaillaan tunnusluvulla velkamäärä/asukas. Lukuja tulee tulkita taustatekijöihin perehtymällä. Väestörakenteella ja väestömäärän muutoksilla on vaikutusta. Kunta voi toteuttaa hankkeita leasingilla tai muulla sopimusjärjestelyllä, joka ei näy velkana. Velanoton hillitsemiseksi kunta voi tietoisesti lykätä kiinteistöjen kunnossapitoa. Kunnan velka voi olla huomattavan suuri sen toimiessa "konsernipankkina" tytäryhtiöilleen.

Rovaniemen kaupunkikonsernin velka/asukas 5068 euroa oli 2019 merkittävästi pienempi kuin muissa 60000 - 70000 asukkaan kaupungeissa. Hämeenlinnassa kaupunkikonsernin velka/asukas oli 6973 euroa ja Seinäjoella peräti 9923 euroa. Koko maan osalta laskelmat vuodelle 2019 eivät ole vielä valmistuneet. Vuonna 2018 velka euroa/asukas koko maassa oli keskimäärin 6537 euroa (vrt. Rovaniemi 2018: 4270 euroa).

Rovaniemi kuitenkin erottuu velkaantumisen nopeudella. Konsernin velkamäärä/asukas kaksinkertaistui vuosina 2013-2019. Myös perus- kaupungin velkaantumisen kasvu (euroa/asukas) oli erittäin nopeaa, sillä se kasvoi 2013-2019 yli 2,5 kertaiseksi (kasvu 155,78%).

Kaupungille on kertynyt huomattavaa investointipainetta. Konserni on varautunut 235 milj. euron investointeihin vuosina 2020-2022. Velkaantuminen yhä kiihtyy, mikäli myös infrastruktuuriin kuten rakennuksiin ja katuihin kertynyt huomattavan suuri korjausvelka halutaan kuroa kiinni.

Kaavio 1. Kuntakonsernin lainakannan kasvu euroa / asukas verrattuna vuoteen 2013



5.2. Peruskaupungin talouden arviointia

5.2.1. Taloussuunnitelma ei saa perustua keksittyihin lukuihin

Tuloslaskelma laaditaan rivi riviltä ylhäältä alaspäin. *Toimintakate* saadaan kun toimintatuotoista vähennetään toimintakulut. Kun mukaan verotulot, valtionosuudet ja muut rahoitustuotot, saadaan *vuosikate*. Vuosikatteen tulee olla niin suuri, että sillä voidaan kattaa kaikki investointeihin perustuvat poistot. Alimmalle riville pitäisi jäädä *ylijäämää*, muuten toiminta on ollut tappiollista. *Alijäämä* kertoo että on "syöty enemmän kuin tienattu".

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Jos talousarvio on alijäämäinen, on hyväksyttävää että alijäämät katetaan suunnitelmavuosien aikana.

Säännöstä on tulkittu kyseenalaisella tavalla, että talousarvion saisi kirjoittaa tasapainoiseksi keksityillä luvuilla. Että suunnitelmavuosille saisi laskelmia tekemättä merkitä sen verran ylijäämää, mitä talousarviovuoden alijäämän kattamiseksi tarvitaan. Näin ei tule toimia. Kunnanvaltuustolle ei tule esittää lukuja, joiden toteutuminen jo päätöstä tehdessä tiedetään mahdottomaksi.

Kaupungin taloussuunnitelman luvut vailla realismia

Kaupunginhallitus esitti valtuustolle 2019 talousarvion 9,1 milj. euroa alijäämäisenä. Alijäämä tulitisiin kattamaan vuoden 2020 nollatuloksella ja 2021 saavutettavalla 9,4 milj. euron ylijäämällä. Todellisuus on toinen. Vuoden 2019 alijäämä oli peräti 31,6 milj. euroa. Vuonna 2020 jäädytään kauas 0-tuloksesta. Vuonna 2021 ei alijäämiä tulla kattamaan.

Kaupunginhallitus epäonnistui vuoden 2019 talousarvioennusteessa tai toimintavuoden aikaisessa taloudenpidossa. Ilmeisesti kyse oli molemmista. Alijäämäkierre jatkuu, vaikka valtuustolle muuta kerrotaan. Kaupunginhallituksen valmisteleman 2020 talousarvio mukaan vuosi 2020 on alijäämäinen, mutta tilanne korjautuisi plussalle 2021 ja 2022 aikana. Luvut eivät ole uskottavia.

5.3 TULOSLASKELMA KOKO KAUPUNKI

TULOSLASKELMA Koko kaupunki	TP 2017 1000€	TA 2018 1000 €	TA 2019 1000 €	TS 2020 1000 €	TS 2021 1000 €
Toimintatuotot					
Myyntituotot	26 364	24 880	29 094		
Maksutuotot	17 050	16 352	17 005		
Tuet ja avustukset	7 083	4 759	5 629		
Vuokratuotot	31 044	33 205	35 926		
Muut tuotot	4 986	2 903	3 913		
Toimintatuotot	86 528	82 100	91 567		
Valmistus omaan käyttöön	239	200	200		
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-107 851	-109 341	-113 956		
Henkilöstösivukulut					
Eiäkekulut	-25 621	-25 834	-27 363		
Muut henkilöstösivukulut	-4 595	-5 707	-4 478		
Palveluiden ostot	-203 865	-206 406	-218 085		
Aineet tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-18 632	-17 331	-17 077		
Avustukset	-28 851	-29 755	-30 427		
Vuokrat	-34 105	-39 269	-43 569		
Muut kulut	-1 009	-496	-497		
Toimintakulut	-424 529	-434 140	-455 452		
Toimintakate	-337 762	-351 840	-363 686	-363 686	-363 686
Verotulot	249 585	252 000	260 333	269 440	278 880
Valtionosuudet	94 107	93 936	95 061	95 060	95 060
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	7 682	7 488	8 877	8 877	8 877
Muut rahoitustuotot	10 430	11 977	14 216	14 216	14 216
Korkokulut	-2 748	-2 971	-3 320	-3 320	-3 320
Muut rahoituskulut	-4 587	-6 500	-8 335	-8 335	-8 335
Rahoitustuotot ja -kulut	10 777	9 994	11 438	11 438	11 438
Vuosikate	16 707	4 090	3 147	12 252	21 692
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 334	-12 085	-12 252	-12 252	-12 252
Satunnaiset tuotot	684				
Tilikauden tulos	1 057	-7 995	-9 105	0	9 440
Poistoeron lis-/väh+	600				
Suunnitelman ylittävät poistot					
Varausten lis-/väh+					
Rahastojen lis-/väh+		3 000			
Tilikauden yli-/alijäämä	1 656	-4 995	-9 105	0	9 440

Kuva 9. Tuloslaskelman suunnittelukauden luvut ilmoitetaan ilman laskelmia

5.2.2. Koko kaupungin tuloksen toteutuminen

Myyntituotoissa lukuja, jotka eivät kerro varsinaisesti myynnistä

Tarkastuslautakunta on tarkastellut tulokseen vaikuttaneita tulo- ja menoeriä, joissa poikkeama edellisvuoteen on ollut selvä. *Myyntituotoissa* kaupunki paransi tulo-rahoitusta yli 4 milj. eurolla. Myyntituotot ovat kaupungille tuloja tavaroiden ja palvelujen myynnistä. Hinnoittelussa lähtökohdana on hinta joka peittää tuotantokustannukset. Ulkoisten myyntituottojen kokonaismäärä oli 16,93 milj euroa kun tuotot edellisenä vuonna olivat 12,71 milj euroa.

Eräiden tuloerien kirjaaminen "myyntituloiksi" voi johtaa virhetulkintaan. Perusturvalla myyntituottojen kokonaismäärä oli 9,25 milj. euroa eli kasvua edellisvuodesta 70%. Myyntituloja ovat mm. lastensuojelun kotikuntakorvaus 0,9 milj. euroa, lastensuojelun sosiaalityö 1,3 milj. euroa ja rintamaveteraanien kotipalvelut ja kuntoutus 3 milj. euroa.

Avustuksina 10,5 milj. euroa varhaiskasvatuksen palvelusetelimenoihin

Avustukset sisältävät mm. kotitalouksille myönnettyjä avustuksia kuten toimeentulotuki, omaishoidon tuki ja lasten yksityisen hoidon tuki. Avustuksia ovat myös sellaiset vammaisille suunnatut tukitoimet, joista kunta korvaa tietyn osan. Yhteisöille myönnettyjä avustuksia ovat mm. tiehoitokunnille maksettavat toiminta-avustukset. Rovaniemen kaupungin myöntämiin avustuksiin kirjattiin 29,6 milj. euroa vuonna 2019. Kasvua edellisvuoteen oli noin 1,2 milj. euroa.

Sivistyspalvelut myönsivät kaikista kaupungin avustuksista puolet eli 15,6 milj. euroa, tästä valtaosa (10,5 milj. euroa) kohdennettiin varhaiskasvatuksen palvelusetelimenoihin. Palveluseteleillä rahoitettava osuus kaikista päiväkotitoiminnasta oli 2019 jo 38,22%, eli palvelu tukeutui jo merkittävältä osin kaupallisten toimijoiden varaan.

Elinvoimapalveluissa kirjattiin avustuksiin 5,8 milj. euroa. Kasvua edellisvuoteen oli 0,4 milj. euroa. Työttömyyteen liittyvä työmarkkinatuen kuntaosuus oli 4,9 milj euroa. Elinkeinojen kehittäminen eri hankkeineen sen kasvoi 0,4 milj. eurolla. Avustuksiin kirjattuja hankkeita olivat esimerkiksi Jukola, Likiliike konsepti, Alueellinen yhteistyö, Power Cup ja Energiatehokas Arktinen lumi.

Poistot eivät ole tulosta heikentävä yllätyserä

Poistomenettelyllä investoinnin hankintameno jaksotetaan eli poistetaan suunnitelman mukaisesti vaikutusaikanaan. Poistoajat on määrätty kirjanpitosäännöksissä. Poistojen luonne ei ole yllätyksellisyys, vaikka joissain tilanteissa rakennuksen "tulonodotukset tai palvelutuotantokyky ovat heikentyneet olennaisesti" ja käytöstä voidaan joutua luopumaan ennenaikaisesti. Tällöin on tehtävä kertapoistot eli ns. alaskirjaukset.

Vuoden 2019 talousarvio hyväksyttiin 12,2 milj. euron poistoilla. Yhteensä 7 milj. euron lisäpoistoista valtuusto päätti talousarviomuutosten yhteydessä 9.9.2019. Päätöksen mukana oli kohdeluettelo (kiinteistöt) ja kunkin osalta kertapoistojen määrä. Mutta poistojen perustetta ei esitetty. Joissain tapauksissa suuret kertapoistot voivat viestiä siitä, että tulosta heikentäviä alaskirjauksia on lykätty.

Määrärahojen kasvu ylittää kaupungin taloudellisen kantokyvyn

Menojen kasvu on ollut huomattavan suurta. Vuonna 2018 määrärahat kasvoivat 23 milj. eurolla. Menojen ja tulojen epätasapaino joudutaan kattamaan lainanotolla. Tämä tiedostettiin vuoden 2019 talousarviosta päätettäessä. Kaupunginhallitukselta edellytettiin talouden uudistusohjelmaa tasapainon saavuttamiseksi. Tasapainoitus jäi toteutumatta. Vuonna 2019 menojen kasvu jatkui edelleen 16 milj. eurolla (kasvu% 4,3).

Kaupungin talousyksikkö virkatyönä valmistellussa säästöohjelmassa vuosien 2019-2021 määrärahat rajattiin 375 milj. euroon. Kaupunginhallitus vei säästöohjelman tiedoksi valtuustolle 18.2.2019 esittämättä sitä talousarvionmuutoksena kuntalain 110 §:n mukaisesti ja samalla säästötoimet käynnistävänä toimenpiteenä. Määrärahojen toteutuma 2019 oli 384 milj. euroa.

5.3. Kolmannes budjetoiduista investoinneista jäi toteutumatta

Valtuusto hyväksyi kaupunkikonsernille 74 milj. euron investoinnit vuodelle 2019. Toteutuma 2019 oli kolmannes budjetoitua pienempi eli 48,6 milj. euroa. Konserniyhtiö Napapiirin Energia ja Vesi toteutti investointeja merkittävästi alle budjetoidun eli 23,7 milj. eurolla. Rovaseudun Markkinakiinteistöjen investointien toteutuma oli 4,1 milj. euroa.

Peruskaupungin osalta teknisen lautakunnan hankkeisiin osoitetuista 15 milj. euron varoista katujen peruskorjauksiin ja katuvalaistuksiin osoitetuista varoista jäi toteutumatta 2,2 milj. euroa. Säästöneiden varojen käyttö esimerkiksi kevyen liikenteen kunnostustoimiin olisi ollut aiheellista.

Kaupunkikonsernin investointien tulo-rahoitusprosentti 2019 oli 46,7%. **Valtaosaltaan (53,3%) investointimenot katettiin pääomarahoituksella, pääosin vieraalla pääomalla eli lainalla.** Mikäli kaupunkikonsernin investoinnit toteutuvat vuonna 2020 talousarvion mukaisesti 70,5 milj. euron suuruisena, tulo-rahoitusprosentti putoaa merkittävästi kertoen että kaupunki investoi yhä enemmän lainaa ottamalla.

6. Tuloksellisuus ja tarkoituksenmukaisuus

6.1. Sote-uudistukseen valmistautumiseen tarvitaan aktiivisempi ote

Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu päättyi tuloksettomana keväällä 2019. Maakuntien tehtäviä säätävien lakien valmistelu keskeytyi. Kuntien tehtäviä ei siirretty maakuntien hoidettavaksi. Maakuntavaltuustojen toiminta ei käynnistynyt.

Maakunnallisesta valmistelusta vuodesta 2017 lähtien vuoden 2019 kevääseen saakka Lapissa kuten muissakin maakunnissa oli vastannut väliaikaishallinnon valmistelutoimielin (Vate). Vaten tuli huolehtia valmistelevista toimista ja käyttää ylintä päätösvaltaa valmistelussa siihen saakka, kunnes maakuntavaltuusto aloittaisi työskentelynsä. Valmistelun päättyessä keväällä 2019 Vaten tekemästä valmistelusta julkaistiin loppuraportit. Hyödynnettävissä oleva aineisto, kuten kuntien käyttämät tietokannat tallennettiin. Jo tuolloin nähtiin riski tietojen vanhenemisesta.

Kaupunginhallitus ei käsitellyt sote- ja maakuntauudistuksen kaatumista

Valtakunnallisen uudistuksen päättyessä kaupungin kiinnostus kunta-alan jättiuudistukseen jäi taka-alalle. Kiinnostusta saattoi viedä uudistuksen toistuva lykkäytyminen. Hallituksen esitystä oli sitäkin käsitelty kaksi kertaa vailla tulosta. Sote- ja maakuntauudistuksen kaatuminen ja maakunnallisen valmistelun päättyminen oli merkitty kaupungin johtoryhmän 26.3.2019 esityslistalle. Kaupunginhallituksen käsiteltäväksi asia ei edennyt.

Rovaniemen kaupungin olisi tullut reagoida asiassa. Oli yleisesti tiedossa, että uudistus tulee olemaan esillä myös uudella hallituskaudella. Tietoa sote-integraation valmiuksista ja kehittämistarpeista oli kertynyt, koska kaupungin viranhaltijoita oli päätoimisesti Vate-valmistelussa. Vaten 12 henkiseen kokoonpanoon oli kuulunut kaksi kaupunginhallituksen nimeämää jäsentä.



Kuva 10. Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu on jatkunut vuodesta 2015

Rovaniemi voi aktiivisesti toimien vaikuttaa päätöksiin ja edunvalvontaan

Rovaniemen kaupunki olisi valtakunnallisen uudistuksen lakkaamisen jälkeen voinut ottaa aktiivisen roolin sote- ja maakuntayhteistyön kehittämisessä. Kaupunki voi vaikuttaa päätöksiin ja yhteistyöverkostojen luomiseen, mutta aktiivisuutta osoittaen kaupungilla on myös mahdollisuudet edunvalvontaan valtakunnallisella tasolla. Taloudellista merkitystä voi hahmottaa jo yhdellä luvulla - kaupunki suoritti 103.392.909 euroa maksuosuutenaan Lapin sairaanhoitopiirille vuonna 2019.

Rinteen hallituksen hallitusohjelma vahvisti, että sote- ja maakuntauudistusta ryhdytään jälleen edistämään ja toteuttamaan aiempaan valmisteluun nojaten. Lapin maakuntavalmistelussa hankittua asiantuntijuutta ja tietoa voidaan siis hyödyntää.

Perusturvan asiantuntijat jatkoivat vaikka kaupungin tahto on puuttui

Kaupunginhallituksen suhtautumista sote- maakuntauudistukseen Sipilän hallituksen kaatumisen jälkeisellä ajalla voi luonnehtia passiiviseksi. Kaupunginhallitus ei ole ollut aloitteellinen toimija, eikä se ole määrittänyt valtaa ja vastuuta suhteessa kaupungin perusturvan toimialaan.

Perusturvan asiantuntijat ovat jatkaneet kevään 2019 jälkeen dialogia maakunnan ja valtakunnallisten toimijoiden välillä mm. eri yhteistyöhankkeissa ja työryhmissä. Perusturvan virkajohdolla ei ollut tiedossa kaupungin kantaa sote- ja maakuntauudistukseen. Asiantuntijat eivät voineet kaupungin äänellä ottaa kantaa periaatteellisiin kysymyksiin.

Kaupunginhallitus käsitteli sote-maakuntauudistuksen jatkovalmistelua vasta syksyllä ja tällöinkin sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta ja ministeriön asettamiin kysymyksiin vastaten (KH 2.9.2019 § 281 ja 25.11.2019 § 433). Kaupunki kysyttäessä vastasi kuinka se voisi toimia sote-palvelujen tuottajana.

Kunta-alan suurin muutos vuosikymmeniin

Sote- ja maakuntauudistus on toteutuessaan kunnan toimialalla suurin muutos vuosikymmeniin. Uudistus määrittää sen miten asukkaiden hyvinvointi järjestetään ja palvelut tuotetaan sekä miten alueen elinvoima turvataan tulevaisuudessa. Uudistuksen vaikuttavuus huomioiden kaupunginhallituksen passiivisuutta voi arvioida kriittisesti.

On tärkeää, että kaupunki määrittää mitä se pitää tärkeänä sote- ja maakuntauudistuksessa ja mitä asioita valmistelussa tulee ajaa kaupungin puolesta. Tehtävä- ja vastuujakoa kaupunkiorganisaation sisällä tulee selkeyttää.

6.2. Hyvinvointi ja terveys kaikkien toimielinten asia

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on perinteisesti ajateltu perusturvalle kuuluvana asiana. Näkökulma on laventunut. Kunnan kaikkien toimialojen on tehtävä yhteistyötä paitsi terveyden, myös hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteistyötä on tehtävä myös muiden julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan keskeinen tehtävä ja osa kunnan olemassaolon tarkoitusta.

Kunnan on jo strategisessa suunnittelussa on asetettava terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet. Kunnan on myös nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot (Terveydenhuoltolaki 12 §).

Hyvinvointia ei ole ymmärretty kaikille toimialoille kuuluvana asiana

Rovaniemen kaupunkistrategia 2025 pitää omaehtoista hyvinvoinnin edistämistä tärkeänä. Asukkaat saavat hyvää elämää edistäviä, siis arjen hyvinvointia edistäviä, laadukkaita palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kytketään strategiassa kaupungin rahoitusmahdollisuuksiin.

Vuoden 2019 talousarvio ei vahvista käsitystä, että hyvinvointi olisi ymmärretty kaikille toimialoille kuuluvana asiana. Vaikka talousarviota valmisteltaessa edellytettiin hyvinvoinnin huomioimista, selkeästi se on todettu ainoasataan aluelautakuntien tavoitteena.

Hyvinvointikertomuksessa on positiivisen kehityksen indikaattoreita

Kaupunginvaltuuston (1.12.2017) hyväksymä hyvinvointikertomus nostaa positiivisen kehityksen indikaattoreiksi mm. työttömyyden laskun, koulutuksen ulkopuolelle jäämisen vähenemisen ja rikosten määrän vähentymisen. Myös köyhyyttä osoittavia indikaattoreita seurataan.

Hyvinvointikertomuksen pohjalta ollaan valmistelemaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpideohjelmaa. On kuitenkin syytä arvioida koko toimenpideohjelman tarvetta, koska jo laaja hyvinvointikertomus kertoo oleellista toimenpiteistä hyvinvoinnin edistämiseksi.



Kuva 11. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet lausutaan kaupunkistrategiassa

Vuoden 2020 talousarvio (s. 41-42) kertoo edistymisestä hyvinvointiajattelussa. Painopisteet on laadittu siten, että kaikilla toimielimillä on mahdollisuus edistää hyvinvointia esimerkiksi turvallisen arjen ja asumisen toimilla sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämällä.

Vuoden 2020 alusta toimintansa aloittanut hyvinvoinnin ja terveyden jaosto voi merkitä edistystä hyvinvointitoimenpiteiden jalkauttamiseksi. Tehtäväjako jaoston ja kaupunginhallituksen välillä ei kuitenkaan ole täysin selkeä. Toimielinten päätöksentekoa on tärkeää seurata, ettei synny vastaavaa tulkinnallisuutta kuin oli kaupunginhallituksen ja sen alaisen konsernijaoston kesken.

6.3. Työllisyydenhoito ymmärrettävä laajana kokonaisuutena

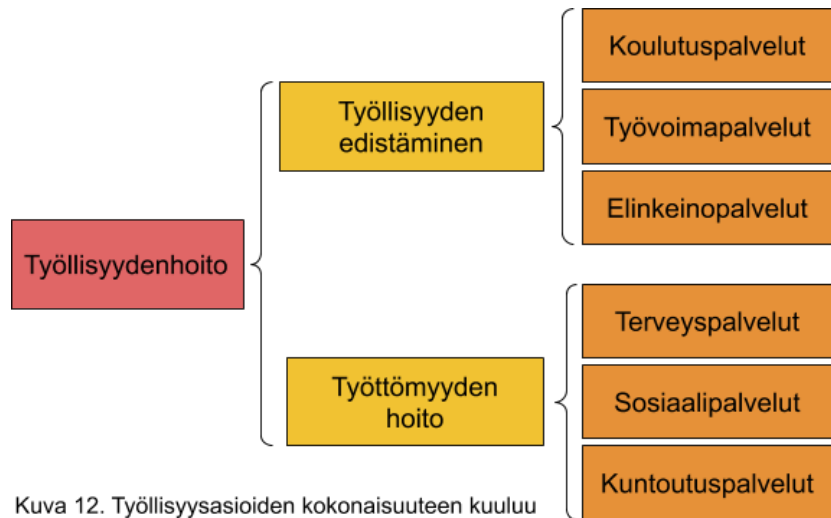
Työllisyyden myönteinen kehitys jatkui Rovaniemellä. Työttömien työnhakijoiden määrä oli keskimäärin 3200, eli noin 300 edellisvuotta vähemmän. Työttömyysaste oli keskimäärin 10,5%, kun vuotta aiemmin luku oli 11,5%. Nuorisotyöttömyydessä kehitys oli 2019 myös hyvin suotuisaa. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli keskimäärin 450, kun edellisenä vuonna määrä oli 490.

Työllisyyttä edistävä hanketoiminta oli aktiivista. Esimerkiksi aikuisten ohjaamo eli Osaamo ottaa yritysten tarpeet enemmän huomioon. Tuetun työllistymisen osuuskunnan esiselvityshanke on käynnissä. Hankkeista kertovat päätökset ovat olleet tärkeä viesti kuntalaisille ja yrittäjille. Rovaniemi luottaa tulevaan.

Ohjaamo-toiminnasta tehty selvitys osoittaa, että kaupungin aktivoimistoimilla on voitu edistää työllisyyttä. Työllisyyden paranemisen tekijöitä ei voi kuitenkaan voida tarkoin todentaa. Myös hyvä suhdannetilanne, kaupungistuminen ja pohjoisen matkailun vetovoima ovat olleet merkityksellisiä.

Työllisyydenhoito on laaja kokonaisuus

Tarkastuslautakunta on nähnyt työllisyydenhoidon laajana kokonaisuutena, joka pitää sisällään niin työllisyyttä edistävät toimet kuin työttömyyden hoidon toimenpiteet. Esitystapa ei ole vakiintunut ja se poikkeaa esimerkiksi kaupungin työllisyysyksikön tavasta hahmottaa työllisyyden edistämisen käsitettä. Asiantuntijoiden on syytä vakiinnuttaa käsitteiden käyttö kaupunkikonsernin sisällä.



Kuva 12. Työllisyysasioiden kokonaisuuteen kuuluu niin työllisyyden edistäminen kuin työttömyyden hoito

Työllisyyden edistämässä korostuu yritys- ja elinkeinotoiminta, työvoimapalvelut ja koulutusmahdollisuudet. Ollaan lähellä työmarkkinoiden rajapintaa. Kuta parempi suhdannetilanne ja mitä ajan tasaisempaa on työnhakijoiden osaaminen ja koulutus, sitä vähemmän tarvitaan kunnalta roolia työllisyyden edistämiseen. Se tilanne vallitsi Rovaniemellä kevääseen 2020 saakka.

Työttömyyden hoito on suurelta osin työttömyydestä aiheutuvien epäkohtien hoitoa. Työttömyyden pitkittyessä korostuvat sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelut. Ollaan tilanteessa jossa koulutus ei enää ehkä ole tie työllistymiseen. Ennuste työmarkkinoille paluusta ei ole todennäköinen.

Työllisyysasioihin liittyy vaikea arvovalinta

Työllisyysasioihin liittyy vaikea arvovalinta kohdentaako kaupunki rajallisia voimavaroja työllisyyden edistämiseen vai onko valintana työttömyyden hoitoon keskittyminen.

Kaupunki teki 2019 päätöksen lähteä mukaan työllisyyden kuntakokeiluun. Hankkeeseen tullaan palkkaamaan kolme työntekijää. Näyttäisi että kokeilussa palveluntarpeen arviointi ja asiakkaiden työllisyysuunnitelmien laadinta tulisi kunnan vastuulle. Kaupunki tavallaan ottaisi kokeilun ajaksi vastuuta julkisista työvoimapalveluista. Kokeilu voi myös tuoda uutta tietoa työllisyysasioiden koordinointiin ja hallinnointiin. Tarkastuslautakunta seuraa aktiivisesti kokeilun täytäntöönpanoa.

Kaupungin suorittama työmarkkinatuen kuntaosuus pienehi hieman

Kaupungin suorittama työmarkkinatuen kuntaosuus vuonna 2019 oli 4,93 milj. euroa. Maksuosuus pienehi edellisvuodesta 0,12 milj. euroa. Merkittävintä oli maksuosuuden pienentyminen 300-499 päivää kestäneen työttömyyden perusteella. Työttömyyden hoidon kannalta vaikeimman ryhmän eli yli 1000 päivää työttömänä olleiden työttömien määrä kääntyi 2019 hienoiseen kasvuun.

Pysyvän työttömyyden uhkaamalla työttömillä on suuri todennäköisyys joutua turvautumaan kaupungin sosiaalipalveluihin ja erilaisiin kaupungin vastuulla oleviin terveyspalveluihin. Myös eriarvoisuuden kokeminen on suurta. Siksi maksuosuuden ohella tulee huomioida myös muut talousvaikutukset pisimpään työttömänä olleiden työttömien osalta.

Kuva kaupungin työllisyydenhoidon kokonaisuudesta ja johtamisesta ei ollut vuonna 2019 selkeä. Talousarviossa viitattiin elinvoimapaalvelujen vastuualueella olevan työllisyysyksikön rooliin. Kasvuohjelmalle ja hankkeistamiselle asetettiin odotuksia. Toisaalla talousarviossa todettiin kaupunkistrategian ja omistajapolitiikan mukaisesti Eduro-säätiön rooli ja tavoitteet erilaisissa työllistymisen tuen palveluissa. Sosiaali- ja terveystoimen merkitys ja liityntä työllisyydenhoitoon jäi talousarviossa avoimeksi.

6.4. Vaikuttajatoimielimille tulee turvata osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuus

Kaupunkistrategiassa edellytetään että osallisuus ja vaikuttaminen toteutuu ennakoiden, oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti. Tieto valmisteltavina olevista asioista on osallistumisen edellytys. Erityistä merkitystä ennakkolisella tiedolla on lakisääteisille vaikuttajatoimielimille eli vammaisneuvostolle, vanhusneuvostolle ja nuorisovaltuustolle.

Hallintosäännön 22 § mukaan kaupunginhallitus päättää vaikuttajatoimielinten kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä. Vaikuttajatoimielimet saavat nimetä kaupunginvaltuuston kokoukseen edustajansa. Nuorisovaltuusto on voinut nimetä edustajansa myös kaupungin eri toimielimiin. Osallistuminen on ollut mahdollista puheoikeudella.

Valmisteltaviin asioihin kysytään kannanottoja

Vaikuttajatoimielimiltä on kysytty kannanottoja valmisteltaviin asioihin, vaikkakaan ei säännönmukaisesti. Joissain tilanteissa aika vastaamiseen (kannanotolle) on ollut niin lyhyt, ettei kokonaisuuden huomioivaa mielipidettä ei ole ehditty muodostamaan. Aina vaikuttajatoimielimille ei ole tuotu tiedoksi miten se asia, johon etukäteistä kannanottoa kysyttiin, viime kädessä ratkaistiin.

Nuorisovaltuuston rooli on ollut merkittävä eri toimielinten tehdessä nuoriin vaikuttavia päätöksiä. Rovaniemen toiminta nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen edistämiseksi on jopa haluttu mallintaa myös muissa kunnissa.

Vaikuttajatoimielimet jätetty talousarviossa huomiotta

Vanhus- ja vammaisneuvostoon nimetään jäseniä muilta toimialoilta ja lautakunnista. Järjestelyyn liittyy "kaksoisrooli". Neuvoston jäsenet voivat olla antamassa kannanottoja asioista, jotka myöhemmin tulevat ratkaistavaksi toimielimessä. Vaikka toimialojen jäsenet tuovat vanhus- ja vammaisneuvostoon tärkeää tietoa toimialoilta, on tilannetta syytä harkita perusteellisemmin.

Merkittävä epäkohta on että lakisääteiset vaikuttajatoimielimet ovat tähän saakka jääneet valtuuston päätettäväksi annetussa talousarviossa lähes huomiotta. Vammaisneuvoston, vanhusneuvoston ja nuorisovaltuuston tavoitteista vaikeneminen voi johtaa niiden toiminnan ja merkityksen aliarviointiin.


Allekirjoitukset

Tämä Rovaniemen kaupungin tarkastuslautakunnan laatima arviointikertomus käsitellään Rovaniemen kaupunginvaltuustossa vuoden 2019 tilinpäätöksen yhteydessä.

Rovaniemi 27. toukokuuta 2020

Allekirjoitukset



Jaakko Huttunen
Puheenjohtaja



Matti Pöykkö
Varapuheenjohtaja



Piia Hanni
Jäsen


Petri Keihäskoski
Jäsen


Marjatta Koivuranta
Varajäsen


Eemeli Kajula
Jäsen


Anna Suomalainen
Jäsen


Jari Kotimäki
Tarkastuspäällikkö, esittelijä